БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

46-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

№ 200 (12104)
1969 оной
августын 27,
среда

Сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

МҮНӨӨДЭРЭЙ ШУХАЛА ЗОРИЛГОНУУД:

Үбһэ сабшалгаяа түргөөр дүүргэжэ, таряа хуряалга, силос даралга дээрэ час, үдэр бүхэниие дүүрэн хэрэглэхэ.

...ЛОС ДАРАЛГЫЕ ...РДАДХАХА

...ашаг шэмэ дээшэлүүлгэдэ силос арга бэшэ хэрэгтэй ...бүхэндэ мэдээжэ. Тиимэл хадань энэ жэлдэ республикымнай ...уд 1 миллион гаран тонно силос даража абахаар хараал-

...адууһа мал шэмэтэ тэжээлээр хангаха зорилготойгоор ажал... бэрхэшээлтэй сагташье зарим ажахынууд силос гори... байна. Энэ талаар Түнхэнэй, Захааминай, Кабанскын аймаа... ябана. Жэшээнь, Захааминай аймагай колхоз, совхозууд ...түсэбөө 36 процент дүүргэнхэй. Эдэнэр силостэ элдэб хулһа ...ногоо хэрэглэнэ.

...аймагай колхоз, совхозууд энэ жэл кукуруза һайнаар ургуул... бэлэдхэжэ байнхай. Эдэ үдэрнүүдтэ аймагай ажахынууд ...түлэг хуряажа байна.

...республика дотор юрэнхы дээрээ силос дараха хүдэлмэри ...ябуулагдана. Августын 18-най байдалаар силос дараха тү... процент дүүргэгдээ гэхэ гү, али нёдондоной энэ үеынхиһөө ...шахуу багаар бэлэдхэгдэнхэй. Баргажанай, Бэшүүрэй аймаа... хүрэтэр силос дарагдажа эхилээдүй байһаар.

...олон Зэдын аймагай колхоз, совхозууд силос даража һая ...аалиар ажаллана. Энэ аймагай «Мир» колхоздо силосэй ...ябаһан комбайнууд саг үргэлжэ зогсожо, автомашинын ...хайран сагаа барана. Тус колхозой Эрээлжэн-Ара гэжэ га...байн кукуруза хуряана. Теэд эдэндэ оройдоо 5 автомашина ...комбайнууд хахад үдэрөө миин зогсожо үнгэргэнэ. Автома... үндэр болгогдоогүй байжа, силос ехээр ашахадань хар...гээгдэнэ. Комбайнер Александр Васильев дан дээгүүр ха... кукурузын ногоо узууртань үлөөжэрхинэ. Мүн эндэ хү...тожо гараха, үдэшэлэн эртэ тарашаха ябадал саг үргэлжэ ...дээрэ ажаллажа ябаһан хүнүүдтэ байра дээрэнь халуун ...үгтэнэгүй. Силос һайса бэлдэгдээгүй, ханалагдангүй тран...нэ.

...Яруунын аймагта үбһэ ногоон, таряа талхан урдынхиһаа ...байна. Тиигэбэшье эндэ силос дараха хүдэлмэри һула. ...унизм» колхозууд мүнөө хүрэтэр силос даража захалаа... ажахынуудта, мүн «Дружба» колхоздо силос хэхээр нэ... бэлэн болгогдоогүй байна. Хуушан нүхэнүүдынь сэбэрлэг...гүй.

...юу харуулнаб гэхэдэ, олохон аймагуудай, ажахынуудай хү... шэмэтэ тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэ горитой анхарал табина... силосто дараха юумэн үгы гээд, тэрээндэ саг соонь һайса ... Иимэ баримтануудые тэсэжэ байхын аргагүй.

...ожо, саһа хюруугай унажа, силосэй үнэтэ ургамал бо... хүлдөөхэ үе ойртобо. Тиимэһээ тарялан дээрэ ургаһан ку... гутаангүйгөөр, богони болзорто хуряажа, һайн шанартай ...абаха шухала. Мүнөө үедэ кукуруза хуряалгада бүхы ком... ногоо зөөхэ автомашинанууд хүсэд хүрэхөөр табигдаха

...рта хура бороон орожо, үбһэ хуряалгада һаад хэнэ, саб... гутана. Энэ ушарта сабшалангай ногоо, зелёнко силостэ ...байна. Тиихэдээ тэрээндэ хур һолоомо хэршэлсэжэ холи...ансны аймагай совхозууд мүноо үедэ зелёнкоор силос да... Иигээд тэдэнэр холимол силос бэлэдхэжэ ороходо юм.

...уудта эндэхи Шергинскэ, Оймороой совхозууд хэдэн мянган ...силос даража абадаг һэн. Мүнөө жэл силосэй ургамалай ...дээрэһээ аймагай бүхы ажахынууд иимэ холимол силос ...нхэй. Ямар аргаар иимэ силос бэлдэгдэнэб? Силостэ куу..., ороохо таряанай, огородой эдезнэй үлөөдэһэ хэрэглэгдэ...ртаабха хоёр эшэ набшаһатаяа бүхыдөө ороно. Эдэ урга...гдэжэ, цемент ханатай, оёортой нүхэн соо хэгдээд, дээрэ... уһан эюулэгдэнэ. Үбэлэй эхеэр тэрэнэй дээрэһээ хүрэжэ ...оор хушадаг дүршэлтэй.

...де республикымнай колхоз, совхозууд куузику ехээр тари...һээ кабанскынхидай дүршэл халан абажа, холимол силос ...арга бии. Имагтал тэрээндэ эртээнһээ бэлдэхэ болоно. Оло...та урда жэлнүүдтэ түхеэрэгдэһэн силосэй тиимэ нүхэнүүд ..., хоохон үлэдэг һэн. Тэрэниие мүнөө сэбэрлэжэ, заһаба... силос дарахаар бэлдэхэ шухала.

...эй хомор байһан сагта силос ханалагдаагүй траншей соо ...газар дээрэ даража огто болохогүй. Бүхы силос һайса бэл...йнүүд соо хэгдэхэ эрилтэтэй. Тиимэһээ аймагуудай пар... хүдөө ажахын органууд, арадай хиналтын комитедүүд ...бүхэндэ ябажа, силос дараха түхеэрэлгэнүүдэй хэр зэргэ ...ые шалгажа, хаа хаанагүй зохид траншейнүүдые түргэ...эжэ абаха уялгатай. Энээндэ промышленна предприяти...үүд, шефүүд ехэ туһа хүргэхэ аргатай.

...эй ургамалнуудай хэр һайнаар хуряагдажа, ногооной гээл...жэ, силосэй жэгдэ һайнаар дарагдажа байһые саг үргэл...а тусхай харюусалгатай хүнүүдые табиха болоно. Юуб ...газарта силосэй ногоон дээгүүр сабшагдана, комбайнуудһаа ...шаха үедэ поли дээрэ хэршэгдэһэн ногоон горитой гээгдэ... соо хэгдэһэн ногоон һайса дарагдангүй үлэжэ, гутадаг ...энэ талаар фермые даагшад хиналта табиха ээргэтэй.

...ногоое доогуур хадахын тула тэрэниие амяарлан хуряахада ... тэрэниие жаткаар хадаад, һүүлээрнь баал суглуулдаг тү...һон силосэй комбайн табидаг байха юм. Энэ ушарта силосэй ... сабшагдахаһаа гадна, силосэй комбайнууд, автомашина...ехэтэйгээр ашаглагдаха болоно бшуу.

...жа ябаһан хүнүүдэй дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэл...үүлэмжын хүдэлмэри ябуулха, тэдэнэрые али болохоор ур...ар ажахын хүтэлбэрилэгшэд, тэндэхи партийна организаци... хэмжээ абаха уялгатай. Силос ехээр, һайн шанартайгаар ...гэшэ колхоз, совхоз бүхэнэй мүнөөдэрэй шухала зорилго

ҮБҺЭЕЭ ХУРЯАЖА ДҮҮРГЭБЭ

Саянай совхозой гурбадахи отделени Эрхүү голой эрье зубшан, тунга ногоотой нуганаудые эзэлдэг. Тиимэл хадань совхозоорхид энэ нютагые Нугын отделени гээд нэрлэдэг. Һүүлэй хэдэн жэлэй туршада эндэ ургаса ногооной гараса бүри һайжараа, мүнөөшье жэлдэ муу бэшэ. 254 гектар сабшалан дээрэһээ дунда зэргээр гектарай 12 центнер үбһэн абтажа, бүхыдөө 3000 центнер тухай эрхим шанартай үбһэн хуряагдаба. Иигэжэ Нугын звено совхоз соогоо түрүү һуури эзэлээ.

Хуряагдаһан бүхы үбһэн тракторай шарга дээрэ ашагдаад, малай байрануудай харша соо асарагдажа, зэргэлүүлэн табигдана.

Үбһэшэдэй звеное даагша Дондок Жабаевич Сотников, тэрэнэй туһалагша Назар Аюшеев гэгшэд дүршэл шадабари ехэтэй үнинэй механизаторнууд хадаа үбһэ тэжээл бэлэдхэдэг бүхы машинануудаа һайса хүдэлгэжэ шададаг юм. **(1-дэхи зураг).**

Звенодо бүхыдөө 27 хүн, тэрэ тоодо 12 һурагша хүдэлжэ гараа. Эдэнэр мүнөө булта хүхюунүүд, үбһэ сабшалгаяа түрүүлэн дүүргэжэ, һүүлшын һүри табижа ябана **(2-дохи зураг).**

Теэд дабаанай саана дабаан гэһэндэл, тэдэнэрэй урда ехэ хүдэлмэри — ороохо таряа хуряалгын халуун хаһа хүрэжэ ерэнхэй. Шэн зоригоо үшөө дахин зангидажа, шэнэ ургаса хуряалгадаа баһал хамсыгаа шаман оробо.

Ш. БАЙМИНОВ,

Г. ИРИНЦЕЕВЭЙ фото.

Түнхэнэй аймаг.

БурАССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

ЯРУУНЫН АЙМАГАЙ КОЛХОЗ БОЛОН СОВХОЗУУДТА ҮБҺЭ ХУРЯАЛГЫН, СИЛОС ДАРАЛГЫН ЯБАСА ТУХАЙ

Яруунын аймгүйсэдком (түрүүлэгшэнь нүхэр Жалсанов), аймагай хүдөө ажахын үйлэдбэриин управлени (начальнигынь нүхэр Паршин) энэ жэлдэ аймагайнгаа колхоз, совхозуудые үбһэ хуряалгада, силос даралгада саг соонь бэлэн болгожо шадаагүй гэжэ республикын Министрнүүдэй Совет тэмдэглэбэ. Аймагай ажахынуудта байгша ондо үбһэ ногоо, тэжээлэй ургамалнуудай һайнаар ургабашье, тэрэ зохид байдалые хүсэдөөр хэрэглээгүй, колхоз, совхозуудынь үбһэ хуряалгаяа, силос даралгаяа 15—20 үдэрөөр хожомдожо захалаад, тэрэнээ тон аали нобшоор ябуулжа байна.

Аймагай колхоз, совхозуудта байгуулагдаһан үбһэшэдэй 166 звеногой 26-ниинь оньһожоруулагдамал, 140-ниинь морёор, гараар ажалладаг, хүнүүдээр үсөөн, мүнөө хүрэтэр түсэбөөр хараалагдаһанай зэргээр хүнүүдые табяагүй байһаар. Аймгүйсэдкомой болон үйлэдбэриин управлениин зүгһөө үбһэ хуряалгые болон силос даралгые ёһотой һайнаар ударидаагүй байһан дээрэһээ хура бороотой сагта колхоз, совхозуудта үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэри зогсошоно. Зүгөөр эндэхи бүхы ажахынуудта сабшалангай ногоогоор силос дараха, ногоое дабһалжа һүрилхэ арга бии. Яруунын аймагай колхоз, совхозууд набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ арга боломжонуудаа хэрэглээгүй байшоо.

Тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэри илангаяа «Коммунизм», «Победа» колхозуудта муугаар эмхидхэгдэнхэй. «Коммунизм» колхоз үбһэ хуряалгадаа июлиин 25-да ороо. Колхоздо эмхидхэгдэһэн 19 звеногой оройдоол 13-ниинь августын 1-дэ үбһэ хуряалгаяа захалһан байба. Энэ ажахыда мүнөө хүрэтэр силос дараха нүхэнүүдынь заһабарилагдаагүй, хуушан силосэй үлөөдэһэнһөө сэбэрлэгдээгүй байһаар. Мүн «Победа», «Дружба» колхозуудта силосэй ургамалнуудай үни хада хуряагдахаар болоошье һаань, силос дараха нүхэнүүдынь заһабарилагдажа, сэбэрлэгдэжэ эхилээдүй байха юм.

Яруунын аймгүйсэдком (нүхэр Жалсанов), үйлэдбэриин управлени (нүхэр Паршин) колхоз, совхозуудтаа тэжээл бэлэдхэхэ түрүү арга, шэнэ технологи нэбтэрүүлнэгүй, баалһаа үбһэ тюк болгожо ябталха, һүринүүдые агаараар үлеэлгэжэ хатааха, ногоо дабһалжа һүрилхэ, холимол силос хэхэ, үбһэнэй гурил ехээр бэлдэхэ болон бусад арга үргэнөөр хэрэглэгдэнэгүй.

Республикын Министрнүүдэй Совет иигэжэ тогтообо:

Үбһэ хуряалга болон силос даралгые саг соонь, һайн шанартайгаар үнгэргэжэ, 1969—1970 онуудай үбэлжэлгэдэ ниитын адууһа малые тэжээлээр хангаха талаар колхоз, совхозуудтаа эмхидхэлэй хүдэлмэри тон муугаар ябуулжа байһыень Яруунын аймгүйсэдкомдо, тэрэнэй түрүүлэгшэ нүхэр Жалсановта, хүдөө ажахын үйлэдбэриин управлениин начальник нүхэр Паршинда заагаад, аймагайнгаа ажахынуудта тэжээл бэлэдхэхэ талаар ушарһан гээгдэлые дары усадхаха яаралтай, аша үрэтэй хэмжээ абаха эрилтэ табяа.

Байгша ондо аймагай газар дээрэ тэжээл бэлэдхэхэ зохид арга боломжонуудай бии байһые харaадаа абажа, энэ жэл үбһэ бэлэдхэхэ, силос дараха түсэбөө дүүргээд, тэрэнээ үлүүлэн дүүргэхээр Яруунын аймгүйсэдком, хүдөө ажахын үйлэдбэриин управлени, колхозуудай правлени болон совхозуудай дирекцинүүд уялгалагдаба.

Энэ зорилгоор:

а) колхоз, совхозуудта үбһэшэдэй звено болон бригадануудта тэжээл бэлэдхэхээр шадаал һаа олон колхознигуудые, хүдэлмэришэд болон албахаагшадые, үхибүүдые, пенсионернүүдые, мүн захиргаанай-хүтэлбэрилгын хүдэлмэрилэгшэдые эльгээжэ, тэдэнэртэ бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха арга олгохо;

б) үбһэ хуряалгын болон силос даралгын техникые тэжээл бэлэдхэлгэдэ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха бодото хэмжээнүүдые абаха;

в) ажахынуудта бии байгаа силосэй бүхы түхеэрэлгэнүүдые заашье гэдэргэ татангүйгөөр заһабарилжа, бүхы ажахынуудта силосэй ургамалнуудые түргэнөөр хуряажа, силос болгон дараха. Тиихэдээ хүдэлмэришэдэй ажалай түлөөһэ гуримшуулха, хүнүүдтэ бэлэдхэһэн тэжээлэйнь зэргээр түлбэри, шан үгэхэ.

Яруунын аймагай колхоз болон совхозуудта тэжээл бэлэдхэлгэеэ амжалтатайгаар үнгэргэхэдэнь хэрэгтэй материально-техническэ туһаламжа хүргэжэ, аймагай ажахынуудта үбһэ хуряалгын, силос даралгын хойноһоо шанга хиналта табихые республикын Хүдөө ажахын министерствые уялгалха.

ГЭР БҮЛӨӨРӨӨ ҮБҺЭНДЭ ГАРАА

Аха голой эрьедэ «Коммунизм» колхозой 20 га сабшалан дээрэ Субан Максарович Галсанов гэр бүлөөрөө гараад, ниитын малда үбһэ бэлэдхэнэ. Эндэ зургаадахи жэлээ ажаллана. Хабартаа модо шулууень түүжэ сэбэрлэдэг, газараа уһалдаг гуримтай.

Орлигой дунда һургуули дүүргэһэн Соном хүбүүнэйнь эсэгэтээ суг ажаллана. Үглөөгүүр эртэ бодожо, багахан хажуурнуудые бариһан Сономой дүүнэр: Дарима, Цыремпил, Юра гэгшэд эсэгэтээ сабшахаяа гаранад.

Энэ звено түсэбэй ёһоор 180 центнер һайн шанартай үбһэ бэлэдхэхэ уялгаяа бэелүүлхын тула һөөгшье ногоо үлөөнгүйгөөр, мүн ойн соорхойнуудаар ябажа сабшана.

Удаань шүүдэрэй хатамсаар зариманиинь үбһэ һэлихэеэ, тармахаяа, бухаллахаяа гарана. Юра хүбүүн хара мориёо барижа, бухал шэрэхээ бэлдэнэ.

Үнгэрһэн жэлдэ энэ сабшалангай гектар бүриһөө 15 центнер үбһэ хуряаһан байбал, энэ жэлдэ бүхыдөө 100 центнер һайхан үбһэн сомогдоод байна.

Б. ШАГДУРОВ.

Ахын аймаг.

УЛААН ТУГТА ХҮРТЭБЭ

Түсэбтэ табан жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэжэ, Эхэ оронойнгоо шэнэ барилганuудта модо улам ехээр үгэхын түлөө тэмсэл «Забайкаллес» комбинадай предприятинуудта дэлгэрэнхэй.

Тиигэжэ үдэр хоногой ошохо тума эдэнэр улам эршэтэйгээр ажаллажа, даабаряа холо үлүүлэн дүүргэнэ.

Һаяшаг «Забайкаллес» комбинат болон модошодой профсоюзай обком пунктнуудай, мастерска участогуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй июль һарын дүнгүүдые согсолон гаргаба.

Һарынгаа түсэбһөө гадуур 2700 кубометр эрхим шанартай модо бэлдэжэ, доодо складта шэрээд, хүн бүхэнэй ажалай комплексно бүтээсэ 16 кубометрээр дээшэлүүлһэн. Итанцын леспромхозой Кикын пунктын модошод түрүү һуури эзэлжэ, нэгэ мянган түхэригэй мүнгэн шан дамжуулгын Улаан тугтайгаар абаба. Хоёрдохи һуури Хандагатайн леспромхозой Эхи-Горхоной, гурбадахи һуури Итанцын леспромхозой Эрхилигэй пунктынхид эзэлээ.

Онёогой леспромхозой мастер А. И. Шалаевай даадаг участогай модошод эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллажа, мастерска участогуудай дундаһаа эрхимлээ, Эдэнэр 500 түхэригэй мүнгэн шан дамжуулгын Улаан тугтайгаар абажа урмашаба. Түрүү зэргэдэ гараһан модошод түйлаһан амжалтаяа улам арьбадхан, бүри ехэ модо отолхоор зоригжонхой.

Н. ТЮРНЕВ.

МАНАЙ ШАЛГАЛТА

НОБШОРХОНЬ АЮУЛТАЙ

...тухай хөөрэлдэхэдэ «Октябрьский» сов...рилэгшэд үнгэрһэн жэлэй байдалые атаар...дадаг. Үнэхөөр тарган һайн жэл байһан. ...зорюулжа 31 мянган центнер үбһэн ...байгаа. Гадна 7670 тонно силос дарагда...дуран соо абтаһан. 16 мянга шахуу эхэ хо...ахыда эды шэнээн тэжээл нилээд хүрэхөөр, ...саашадань хүгжөөхэдэнь горитой тулгуури ...байһаниинь элитэ һэн.

...иимэ юумэн үзэгдөөгүй. Хурьгад үсөөн абтаа. ...дэг энэ совхозой хүдэлмэриин гол сэгнэлтэ ...алга нэгэл хэмдээ байһан зандаа. Үнгэрэг..., байгша ондошье совхозой зуун хонин ...хурьгад дутуу абтаһан жэшээтэй.

...шар шалтагаанинь ойлгосотой. Совхоздо ...уулха, илангаяа хонидые искусственна ар... хүдэлмэри һулаар табигданхай. Энээниие ...бэрилэгшэдшье, хонишодшье ойлгоһон бай...нь, байгша оной августын 1-дэ тус ажахыда ...ан эхэ хонид һубай гараһан тоотой.

...хангалтагүйгөөр ябуулагдадагые иимэ тоо... үгэнэ: үнгэрэгшэ намар үрэжүүлэгдэһэн ...эхэ хонидой 14,5 мянганиинь искусственна ...үүлэгдээд, оройдоо 11 мянган хурьгад абта... хонидоо оройтожо ороондо оруулһан, ис...жүүлгэһээ арсаһан хонишодой ажалай дүн ...байба. Хабар орой абтаһан хурьгадынь олоор ...ороһон байха юм.

...Федор Данжуровай отара абажа үзэе. Эндэ ...100 эхэ хонин бүриһөө 80 хурьгад абтаха ...оройдоо 30 абтаа. Энэнь гайхалтайшье бэшэ. ...эхэ хонидынь январь һарын хахадлатар ороондо оруулагдажа, түл абалгань май һара хүрэтэр үргэлжэлһэн байна.

Мүн Николай Гусынинай, Дамдин Бадушкеевэй түлгэнүүдэй отаранuудта хусанууд һула табигдажа, энэ жэл биратай түл абтаагүй. Түрүүшын отарада 100 хонин бүриһөө 10 хурьга абаһан байбал, нүгөөдэдэнь — оройдоо 15.

Иимэ дүнгүүд совхозой хүтэлбэрилэгшэдые, мэргэжэлтэдые һанаа оруулжа, энэ жэлэй искусственна үрэжүүлгэ ёһотой һайнаар эмхидхэгдэхэ ушартай байгаа. Теэд бодото дээрээ иимэ хубилалта болоогүй.

Байгша ондо эхэ хонидоо гол түлэб искусственна аргаар үрэжүүлхээр хараална. Энээниие бэелүүлхэшье арга боломжонууд бии. Совхозой мэргэжэлтэдэй мэдүүлһэнэй ёһоор, эхэ хонидойнь 75 процент шанар һайнтай гэжэ тоологдоно. Хусануудыншье тамираар муу бэшэ. Хусануудые тобир тарган болгоһондонь коммунист хонишон Надмид Цыдендамбаевна Бадушкеевагай аша габьяа ехэ. Тэрэ амарха хэбтэхые мэдэнгүйгөөр оролдожо, үүлтэртэ хусануудые һайнаар бэлшээн таргалуулаа. Мүнөө зундаа тэдэ хусануудаа хорёодо оруулангүйгөөр бэлшээжэ гараа.

Совхозой хонишод энэ жэлэй бэлшээриешье голохо арганьгүй, бороогой һүүлээр уула, майлын,ногоон һайжараа. Хажуугаарнь хуряагдажа абтаһан сабшалан дээрэ хэнзэ ногоон урганхай.

Хони үрэжүүлхэ хүдэлмэри хэр зэргээр захалба гээшэб?

— Мүнөө жэл манайда искусственна үрэжүүлгын 23 пункт хүдэлхэ юм,— гэжэ зоотехник-селекционер В. И. Заиграев мэдүүлбэ.— Эды пунктнуудта хүдэлхэ техник-үрэжүүлэгшэд хүсэд хүрэхөөр бии. Үглөөдэрһөө, августын 21-һээ 18 пункт ажаллажа захалха.

Тиигээд нүхэр Заиграевтай суг тэдэ хүдэлжэ захалха пунктнуудай нэгэндэ — Ф. Данжуровай отарада ошобобди.

Отарань Зэдэ голой эрьедэ зуһана. Бэлшээри һайн. Хонидшье яһала хүшэ абанхай. Теэд пунктнь алин бэ?

Энэ гэжэ харуулхаар пункт байбагүй. Эхэ хонидые хааха хорёоһоо ондоо бэлэн юумэн үгы. Пунктын байра бариха модон лэ буулгаатай харагдана.

— Мүнөөдэртөө энэ пунктые бүтээжэрхихэбди даа,— гэжэ ахалагша хонишон һанаа амарханаар мэдүүлбэ,— Үглөөдэрһөө графигай ёһоор хонидоо үрэжүүлжэ захал хабди.

Пункт соо байха түхеэрэлгэнүүд хаанаб?

— Үглөөдэр лэ асаржа үгэхэбди,—гээд зоотехник мэгдүүгээр харюусаба.

Иимэ бардам мэдүүлгэнүүдынь ямаршье бодото баримтагүй, миил нюдэ далдалхын тэдыдэ хэлэгдэнэ гэжэ ойлгохоор. Зоотехник өөрөө хонидоо үшөө илгаха, ороондо орохо дүтэлһэнүүдые амяарайнь отара болгохо хүсэлтэй. Теэд энэнь хэзээ захадаа гараха юм.

Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, Данжуровай отарада үнгэрэгшэ жэлэй алдуунууд дабтагдахаар, хонидой үрэжүүлгэ гэдэргэ татагдахаар лэ байна. Энэнь тон аюултай. Энэ отарада искусственна үрэжүүлгэ бүри эртэ эхилжэ болохо байгаа гэжэ һанагдана.

Иимэрхүү байдал совхозой түрүү Дарма Донеевэй отарадашье үзэгдэнэ. Пункт эндэ хүсэд бэлэн гэжэ тоотой. Теэд байрань нүхэ һүбэ, огторгой харагдана. Һалхинай болохолоор тооһо шоройн дүүрэн орошохонь лабтай. Тиимэ болохолоороо эндэ искусственна үрэжүүлгэ эрхим шанартайгаар үнгэргэхэнь бэрхэтэй.

Эндэ бэлэн болоһон тоотой пунктнууд тушаа хэлэгдэбэ. Тиин бэшэ, хүсэд бэлэн болоодүй нэрэтэй 5 пункт тухай юу хэлэлтэйб. Эдэ бүгэдые совхозой хүтэлбэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй бардам мэдүүлгэнүүдтэй жэшэжэ үзэхэдэ, яашье тааража үгэнэгүй. Иигэжэ искусственна үрэжүүлгые гэдэргэнь татабал, урда жэлэйнгээ алдуу дабтаха аюулда хүрэхэ бшуу.

Рейдовэ шалгалтада хабаадагшад:

Н. ИВАНОВ,
радио болон телевидениин комитедэй корреспондент,
Ю. КОРКИН,
«Правда Бурятии» газетын корреспондент,
Б. ГЫЛЫКОВ,
манай тусхай корр.

Багшанарай августын суглаануудһаа

ТОДОРХОЙГООР ХӨӨРЭЛДЭБЭ

НАРҺАТА. **(Телефоноор абтаба).** Үсэгэлдэр эндэ эхин классай багшанар шэнэ программын ёһоор ажалай хэшээл яажа үнгэргэхэб гэһэн асуудалаар хоёр үдэрэй практикумда суглараба. Элдэб материалаа гараар бүтээхэ гэһэн программын асуудалаар багшанар хүдэлөө. Практикумай үргэлжэлэл августын 28-да болохо юм.

Мүнөөдэр аймагай бүхы багшанарай зүблөөн эхилээ. Зүблөөнэй түрүүшын асуудалаар «Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын Московско зүблөөнэй дүнгүүд тухай» гэһэн элидхэл КПСС-эй обкомой гэшүүн, Яруунын райкомой нэгэдэхи секретарь К. К. Шомоев хэбэ.

Хоёрдохи асуудалынь—«В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахаар һургуулинуудай бэлэдхэлэй ябаса тухай» гэһэн элидхэл.

Зүблөөн дээрэ табигдаһан хоёр асуудалые ами аминдань зүбшэн хэлсэлгэндэ багшанар эдэбхитэйгээр хабаадаа. Тэдэнэр Коммунис партияа, түрэ засагаа бүримүһэн дэмжэжэ байһанаа нэгэн дуугаар мэдүүлээ. Мүн ажал хэрэг тухайдаа тодорхойгоор хөөрэлдэбэ.

Үглөөдэр математика, физикэ, химин заадаг багшанарай зүблөөн болохо ээлжээтэй. Тэндэ «Математика, физикэ, химин һайнаар зааха арга боломжонууд» гэһэн элидхэл зүбшэн хэлсэгдэхэ.

Д. ПУНЦУКОВ,
аймОНО-е даагша.

Үнэтэ бэлэгээр шагнагдаба

Владимир Иванович Ликомидов Зүүн-Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделениин энергохангалгын участогта ажаллажа эхилһээр үнинэй юм. Юрын хүдэлмэришэнһөө участогай начальник хүрэтэрөө ургаа. Олон жэл соо тус участогта ажаллажа, баян дүй дүршэлтэй болоһон тула Владимир Иванович нилээд олон хүдэлмэришэдые хүмүүжүүлэн гаргаа.

Үндэр мэргэжэлтэй хүдэлмэришэдэй эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллаһанай ашаар, энерго-хангалгын участогайхид бэшэнэйнгээ дундаһаа эрхимлэжэ ябаһаар.

СССР-эй зам харилсаанай министр Бещев Владимир Иванович Ликомидовай түйлаһан ажалай амжалтые үндэрөөр сэгнэжэ, үнэтэ бэлэг — часаар шагнаба.

М. СОЛОМЕННЫЙ

КПСС-эй РАЙКОМУУДТА

КАБАНСК. Мысовая станциин парткомой партийно-политическэ мэдээсэл ямараар эмхидхэжэ байhан тухайнь КПСС-эй райкомой бюродо харагдаба. Эндэ 13 политинформатор ажаллана. Станциин хүдэлмэришэдэй дунда политическэ болон экономикын асуудалнуудаар, мүн уласхоорондын байдал тухай политинформаторнуудай зүгhөө ходо хөөрэлдөөн эмхидхэгдэдэг болобошье, парткомой болон партийна эхин организацинуудай ажалда дутагдалнууд бии гэжэ тэмдэглэгдэə.

Юуб гэхэдэ, политическэ мэдээсэлнүүдые ажалшадай дунда эмхидхэлгэдэ агитаторнууд олоороо хабаадуулагданагүй. Агитколлективтэ гурбан зуу гаран агитаторнууд тоологдодог аад, олонхинь ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулгада хабаададаггүй байгаа. Тиимэhээ райкомой бюро энэ дутагдалые усадхажа, агитколлективэй хүсые партийно-политическэ мэдээсэл эмхидхэлгэдэ бүрин элсүүлхыень Мысовая станциин парткомые уялгалаад, аймагай ажахынуудай болон предприятинуудай парткомуудай, партийна организацинуудые hарадаа нэгэ дахин агитаторнуудай семинар үнгэргэжэ, тодорхой зорилгонуудые табижа байхыень дурадхаба.

* * *

ЗАХААМИН. 1?39 ондо хүдөө ажахын продуктнуудые бүри ехээр үйлэдбэрилхэ тухай КПСС-эй райкомой долоодохи пленумэй хараалhан хэмжээнүүдэй «Красный Октябрь», «Дружба» колхозуудта ямараар бэелүүлэгдэжэ байhан тухай асуудал партиин райкомой бюро дээрэ харагдаа. Эдэ ажахынуудта шэнэ газар элдүүрилэгдэжэ, тарялангынь нилээд үргэдхэгдэжэ байна.

Тиигэбэшье, дурсагдаhан колхозуудай правлени, партийна комитедүүд тарян ажахы болон мал ажалай хүгжэлтые шиидхэхэдээ, экономикын гол асуудалнуудта багаар анхарна, үйлэдбэриин арга боломжонууд мууса хэрэглэгдэнэ, хиналта шалгалта хэгдэжэгүй гэжэ райкомой бюро тэмдэглэhэн байна.

Райкомой пленумэй шиидхэбэринүүдые хангалтагүйгөөр бэелүүлжэ байhан «Красный Октябрь», «Дружба» колхозуудай хүдэлмэрилэгшэдтэ, парткомуудай секретаринарта бюрогой зүгhөө hануулга үгтэжэ, дутуу дунданuудаа усадхахыень дурадхагдаа.

ПРОФСОЮЗАЙ АЖАБАЙДАЛ

МАЛШАДАЙ ЗУhАЛАНДАА БАЙХАДАНЬ...

Ажалшадай эрилтые хангаха, байра байдалыень hайжаруулха хэрэгтэ хүдөөгэй профсоюзуудай эмхинүүд угаа ехэ үүргэ дүүргэдэг, харюусалгатай хүдэлмэри ябуулдаг тээшэ. Түнхэнэй аймагай Саянай совхоздо профсоюзай эмхи бии болоhоор табан жэл болоо. Энэ үе соо гэшүүдэйнь тоо нилээд олошорhон, мүнөө 768 хүн болоод байна. Совхозой олонхи ажалшад профсоюзай хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадажа, ажахынгаа экономико хүгжөөхэ хэрэгтэ нүлөө үзүүлнэ. Профсоюзай гэшүүдэй тоодо хүдөө ажахын тушаа гаран мэргэжэлтэд ородог. Мүн hаалишад, механизаторнуудhаа эхилээд, совхозой юрын ажалшад хүрэтэрээ олон hалбарита ажахыгаа олзо доходтой болгохын тулада бүхы хүсэеэ элсүүлнэ.

Гэбэшье профсоюзай эхин организацинуудай нэрэ хүндэтэй боложо байhан ушар партийна хүтэлбэриhөө дулдыдана ха юм. Мүнөө энэ совхозой партийна организацида ябо гаран коммунистнууд тоологдодог. Партийна суглаанууд дээрэ профсоюзай ажабайдалые hайжаруулха тушаа шухала асуудалнууд зүбшэгдэжэ байдаг. Совхозой хүдэлмэрилэгшэдэй комитедэй түрүүлэгшэ Базар Дымбрылович Бадмаев парткомой гэшүүн байhан тула партийна зүблөө болон суглаанууд дээрэ hайн hайн hанамжа дурадхалнуудые оруулжа, хэмжээ ябуулгануудые хараалалсажа байдаг.

Партийна ударидалга доро профсоюзай комитет ажалаа эмхидхэжэ байхадаа, ажалшадай байдалые улам hайжаруулха хэрэгтэ горитой анхардаг болоо гэжэ хэлэхэдэ алдуу гарахагүй. Совхозой хүдэлмэришэдэй комитет ажалаа түсэблэхэдөө, партийна комитедтэй сугтаа зүбшэдэг. Энэнь ажахын гол асуудалнуудые зүбшөөн шиидхэхэ, онол аргыень оложо, хүдэлмэриин бүтээсэ дээшэлүүлхэ, ажалые зүбөөр эмхидхэхэ хэрэгтэнь туhална бшуу. Илангаяа хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар парти, правительствын шухала хэмжээнүүдые хараалhанай hүүлдэ профсоюзай эмхинүүдэй хүдэлмэриин харюусалга бүришье дээшэлжэ, совхозой хүдэлмэрилэгшэдэй дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэржэ байна.

Профсоюзай комитет энэ мүрысөөндэ онсо анхаралаа хандуулна. Юуб гэхэдэ, совхозой ажалшадые табан жэлэй түсэб бэелүүлгэдэ элсүүлхэ гээшэ гүрэн түрын шухала удха шанартай хэрэг. hүүлшын жэлнүүдтэ мүрысөөнэй түрүүшүүл олошоронхой. Мүнөө 82 хүн коммунис ажалай ударнигай нэрэ солодо хүртөөд, үшөө 45 хүн алдар солооро суурхахын түлөө тэмсэжэ байдаг. Ажалай ударнигууд хадаа совхоздоо шалгарhан, хододоо мүрысөөндэ түрүү ябадаг, коммунис ёhо заншалда hураhан нүхэд гээшэ. Мүнөө совхоздо коммунис ажалай бригадын нэрэ зэргэтэй болоhон гурбан коллектив хүдэлжэ байна. Түрүү бригаданuудта хүдэлдэг Софья Бандеева, Дарья Булгутова, Дарья Будашкеева гэгшэд хахад жэл соо үнеэн бүриhөө 1100—1200 килограмм hү haaгaa.

Ажалай түрүүшүүлэй дүй дүршэлые дэлгэрүүлхын тулада профсоюзай комитет анхаржа, түрүү hаалишад, мал адуулагшадай онол аргануудые фермэ, гүүртэнүүдэй малшадта хөөрэжэ үгэдэг. hара бүридэ бюллетеньнүүд гаргагдана, мүн ханын газетэ, дайшалхы хуудаhануудта тодорхойгоор бэшэгдэнэ. Совхозой партийна болон профсоюзай комитедүүд ажалай халуун хаhада мүрысөөнэй дүнгүүдые согсолжо, түрүү ябаhан фермэнүүдтэ дамжуулгын улаан туг барюулна.

Мүнөө жэлдэ ган гасуур болоо, совхозой малшадта угаа харюусалгатай үе тохёолдоо. Энэ хаhада профсоюзай комитедэй гэшүүд малай фермэ, гүүртэнүүдые хубааринжа абаад, хододоо малшадта ябажа, байра байдалаарнь hонирхоно. Илангаяа совхозой түбhөө холо байдаг малшадые эд бараагаар, эдеэ хоолой зүйлөөр хангахын тула оролдоно. Профкомой түрүүлэгшэ нүхэр Бадмаев совхозрабкоопой хүтэлбэрилэгшэдтэй хамта зүбшэжэ, холын зуhалангуудта автолавка эльгээдэг болоо. Тэрэнэй наймаашад Николай Инкижинов, Ханда Тырхеева гэгшэд оролдосотой бэрхээр хүдэлдэг, малшадай захилые hайнаар дүүргэдэг. Эдэнэр ямар гүүртэнүүдтэ хэзээ ябаха тухайгаа график зохёогоод ажаллажа байдаг.

Тиихэдэ совхозой түб тосхондоки соёлой байшангай уранhайханай бүлгэмэй коллектив малшадта hонирхолтой концерт харуулдаг болоо. Тэрэнэй хүдэлмэридэ профсоюзай комитет туhална. Уран hайханай бүлгэмэйхид малшадта ошоходоо, малшадай ажабайдалые харуулhан шэпэ зүйлнүүдые программадаа оруулалсадаг юм. Мүн тэдэнэр партийна болон профсоюзай комитедүүдhээ даабари абажа, малшадай дунда хөөрэлдөө үнгэргэнэ, ханын газетэнүүдые гаргалсана.

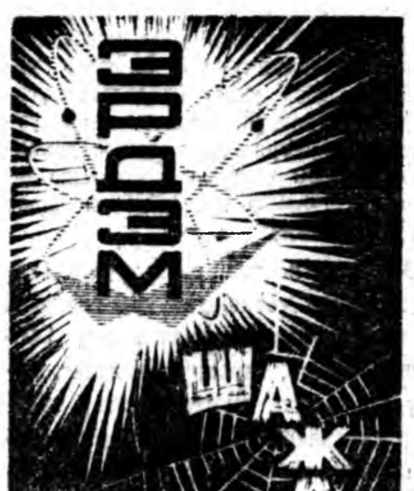
Малшадай зуhаландаа гараhанhаань хойшо уран hайханай бүлгэмэйхид олохон уулзалгануудые эмхидхээ. Концерт табигдахын хажуугаар, удха түгэлдэр лекцинүүд уншагдаhан, тэдэниинь hаалишад, мал адуулагшад ехэтэ hонирхожо hайшааhан байгаа. Гадна, совхоздо хүдөөгэй гурбан библиотекэ бии юм. hаалиин фермэ бүхэндэ библиотекэнүүд тухеэрэгдэжэ, номуудынь хододоо шэнэлэгдэдэг болонхой. Гэбэшье холын зуhаланда байрладаг малшадта кино үсөөн харуулагдана. Совхозой бусад фермэнүүдтэ нүүдэл кино бүхэли hарын туршада асарагданагүй. Энэ талаар аймагай культурын таhагай хүдэлмэрилэгшэд, эндэхи кинофикациин дирекци анхарха бэзэ гэжэ найдагдахаар.

Ш. БАЙМИНОВ.
манай корр.

Нёдондо Бадма Ринчинович Будацыреновэй оп... хонин бүриhөө хурьга абажа, «Дружба» колхозой... ха хэрэгтэ хубитаяа нилээд ехээр оруулhан юм. Энэ... хын (Хяагтын аймаг) хонишон нүхэр Будацыренов ... бүриhөө 96 хурьга түлжүүлжэ, хонин бүриhөө 3 ки... хайшалhан байна. Энэнь хонишоной олон жэлэйн ... барилые гэршэлнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хонишон Б. Р. Будацыренов.
С. КЛИМ...

БӨӨГЭЙ ШАЖАНАЙ ХОРОН ТУХ...

Алтан шара таряанай долгилон байhан баян урлаас тухай, үбэл туласа ургаhан үбhэ ногоон тухайда хүдөөгэй хүн бүхэн ходол бодожо ябадаг байха. Иимэ ургаса абахын тулада бүхэли жэл соо хүдөөгэй ажалшад ехэ хүдэлмэри хэдэг юм. Тарялан, сабшалангаа уhалдаг, утэжүүлгэ хэдэг, мүн бэлшээр хэмжээ ябуулгануудые үнгэргэдэг гээшэ. Эдэ бүгэдын хажуугаар баян ургасын түлөө мүн ондоогоор тэмсэдэг зарим хүнүүд бии юм. Энэнь мухар hүзэгтэй холбоотой. Жэшээнь, обоо, тайлган гэхэ мэтэнүүдые зундаа тахидаг.

Эдэ үргэл мүргэл хаанаhаа үнгитэйб, ямар удхатай юм?

Эртэ урда сагhаа эхилээд, бөөгэй шажан буряад арадай мүргэл байhан түүхэтэй. 300 жэлэй саада тээ Буряад оронай России гүрэнтэй hайн дураараа нэгэдэжэ байха үедэ ламын шажан бии болоожо байhан юм. Эгээл энэ үе сагта буряад нютагта ангиин харилсаанууд бии болонхой, байн байн поёд баяд бии болоожо эхилэнхэй байба. Тиигээшье hаа, буряад арадай социально-экономическа байгуулалтада гол түлэб отог ёhоной харилсаанууд тогтонижоhон, мал үсхэбэрилдэг, нүүдэл гуримаар ажамидардаг бэлэй. Иимэ харилсаануудта бөөгэй шажан таарадаг байгаа. Хэды тиимэшье hаа, ангиин шэнэ харилсаануудай бии болоожо байхада — адли тэгшэ бэшэ байдалай — баян угытэй хоёрой бии болохо үедэ бөөгэй шажан эдэ бүгэдые тэбэрилжэ шадахагүй, ангиин эрилтэ хангаха аргагүй болоо hэн. Ондоо, ангиин шэнжэтэй шажан хэрэгтэй болоо бшуу. Зүүн зүгhөө, Түбэдhөө Монгол орон дамжан ерэhэн шажан буддын шажан байба. Монголдо, Буряадта ламын шажан гээд тэрэ дэлгэрhэн.

Баян шадалтан нэн түрүүн энэ шажаниие дэмжэдэг, тэдхэдэг, бүхы аргаар дэлгэрүүлхэ гэжэ оролдодог байба. Олониитые элдэбын аргаар мүлжэхэ, дарлаха, тиигэжэ баяжаhанаа далдалха, политическэ талаараа засаг түрэеэ бариха хэрэгтэнь ламын шажан баяшуулай баруун гарайнь туhалагша болодог бэлэйл. Буддын шажанай нэгэ hалаа — ламын шажанай номнол эндэ дурдахада hанагданагүй. Энэ тусгаар ондоо статьягай темэ. Бөөгэй шажанай, тэрэнэй ёhо заншалнуудтай ламын шажанай зарим ёhо гуримай худхалдаhан үзэгдэлнүүд тухайда хүрэн ыгаар тогтолтой.

Буряадай элитэ эрдэмтэ Доржи Банзаров энээндэ тайлбари үгэhэн байдаг: ...буддизмын удамаршад нютагай эрхэ байдалай эрилтэнүүдэй ойро хүрэнгүй, бөөнэрэй ёhо гуримуудые гэнтэ үгы хэхэ гэжэ оролдоогүй юм. Гэхэhээ байгатай бөөгэй шажанай олон ёhо заншалнууд нэгэ багаар хубилгагдаад, үе сагай эрилтэдэ таруулагдаад, буддизмда ороhон байха. Хожомоо ламанар бөөнэртэй тэмсээд, эсэстээ ламын шажан илажа гараhан юм. Хэды тиигээшье хадаа буряад зон алишье мүргэлынь хэзэд ябадаг бэлэй. Үеын үедэ гуримшаhан ёhо заншалнуудые нэгэн доро үгы хэжэ болохогүй ха юм. Тэрэ мүртөө алишье мүргэлэйнь ёhо гуримуудай олониинь адли байдаг бэлэй. Бөөгэй гурим ёhые ламанар сахилсаад ябадаг болоо. Иигээд байхадаа бөөнэр урданайнгаа бэеэ даанги байдалаа алдаашье hаа, ламын шажанай нэгэ хуби болон үлэhэн байна.

Бөөгэй шажанай үлэгдэлhөө юун үлэнхэйб? Байгаалиин хии эзэн бии гэжэ номнодог. Нүгөө талаhаа хада уулануудай, аршаан булагай эзэндэ шүтэхэ, ёhолхо гэжэ идхадаг юм. Энээнэй ушар гэхэдэ, эзэтэй хада уулаhаа бороо хура, баян ургаса түхөөхыень, зол жаргал асархыень гуйжа, обоо тахидаг гуримтай байhан гээшэ. Иимэ обоо тахилганай үедэ лама хадын эзэнтэй хөөрэлдэнэ гэжэ hүзэгтэйшүүл тоолодог, тиигэжэ үргэл хахээ асарhан хонидоо гаргажа, шодон субаргада үргэдэг, архи сасадаг, үлэhэн эдеэ хоолой зүйл, архи тамхияа эдижэ, уужа найрладаг шуу. Гадна аршаан булагай эхиндэ зурам уяха, аян замда амгалан hайн ябахын тулада дабаанда архи дуhаадаг, зурам уядаг, зэд, конфетэ, пряник мэтын зүйл үргэдэг юм. Бөөгэй шажанай эдэ ёhо заншалнуудай үлэгдэлнүүд зарим газарта мүнөө болоторшье байhан зандаа.

Общеcтвын анги болоожо таhараадуй байхада, бөөгэй шажанда хара, сагаан хии эзэд гээд байhан ааб даа. hүүлэй үедэ тэнгэриин, газарай хии эзэд, хүсэтэй хүсэгүй гээд хубаардаг болоhон юм. Ябан ошонгоо бөөгэй шажанда шатанууд бии болоо гэбэл: тэнгэри — эгээл дээдэ шатань, тэрэнэй удаа эжынэр-эзэд — наhа бараhан бөөнэрэй hүнэhэ hүлдэ аршалжа ябадаг, удаадахи шатада — заянууд, онгонууд — наhа бараhан юрын хүнүүдэй hүлдэ аршалдаг гэхэ мэтэ байhан юм.

Ямаршье шажан мүргэлдэл адли бөөгэй шажан нийтын, гэр бүлын ёhо заншалнуудтай холбоотойгоор номнолоо хэдэг байhаниинь эли ааб даа. Тиин энээнтэй хамта Буряадта — Байгалhаа урагшаа бөөгэй шажан гэжэ үгы, имагтал Байгалай баруун тээ hуудаг буряадуул иимэ шажанда шүтэдэг гээд зарим хүнүүд эндүүрдэг юм. Иимэ эндүүрэлэй үнги хаанаhааб гэхэдэ, Байгал далайhаа урагша ламын шажан дэлгэрhэн, тиин гэhээнь хаанта засаг бага яhатанда, тэрэ тоодо Байгалай баруун бэеын буряадуудта христос шажан баадхадаг байhан. Хэды тиигээшье hаань, тэрэниие буряад зон абаагүй юм. Тиигэжэ бөөгэй шажан Байгалай зүүн тээхидэл ламын шажантай худхалдаагүй, тэрэл шэгээрээ үлэhэн гээшэ. Хаанта засагаархид хүсөөр баадхажа баруун буряадуудта хэрээhэ зүүлгэдэг, ород нэрэ обог үгэдэг байhан юм. Ород бурханда мүргөөшье hаа, буряад зон бөөгэй шажанда hүзэглэдэг зандаал hааб даа. Иигэ нигэhээр хоёр шажанда шүтэдэг болоо бэлэй.

Совет засагай оршон мандажа байгаа жэлнүүдтэ буряад зоной православна шажанда шүтэхэ ябадал орогүй hаланхай. Тиин гэhээ бөөгэй шажанай үлэгдэлнүүд үшөөл байhан зандаа. Эндэ тэндэ тайлга хэхэ ябадал үзэгдэнэ. Жэшээнь, энэ жэлэй май hарада Үдын урда бэедэ тайлга тахиhан байба. Дайнай аюул сараха, эб найрамдал түхөөхэ гүйлтатайгаар hүзэгтэн үргэл мүргэл хэhэн юм. Мүн Кабанскыншье аймагта, бэшэшье зарим газар нютагуудаар тайлган тахигдадаг байна.

Бусад шажан мүргэлдэл адли бөөгэй шажан эрдэм наукада харша номнол байhан туладаа, мүнөө социалис обществодо үндэhэ нүлөөгөө дууhан алданхай ааб даа. Зүгөөр эдэнэй үлэгдэл зарим хүнүүдэй сэдьхэл бо... үлэнхэй гээшэ. Энэ... олон. Эртэ урда са... римшаhан ёhо зан... бии. Зарим хүнүү... үни удаан таhара... рээнhээ гадна эл... шэн, үхэл гэхэ м... сэдьхэл хүдэлгэдэг... гэдэ хүниие мухар... абаашадаг байна.

Тиимэhээ hүзэгт... гуулламжын хүдэлм... эдэ бүгэдэндэ нэн ти... ёhотойбди. Гэрэйнь... гээр hонирходог, я... мэлзэлгэтэйб гэжэ... ла. Нүгөө талаhа,... научна эрдэм дэлгэ... тическэ талаhаань... мүүжүүлхэ — иимэ... үргэлжэ ябуулааг...

Энэ жэлдэ сагай... хэзээнэйхиhээ муу... тохёолдоhон ган... совхозуудай ажал... шээлнүүдые тохёо... ниие дабахын тул... долго гаргаха хэ... мүргэлөөр бэшэ, ... эмхитэй ажалаар... нүүд дабагдаха га... ойлгуулха гээшэ с... дай нангин хэрэг м...

Н. М...
багшанарай ...
ахи...

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Үдын аймагай «Улаан Оронго» колхозой түрүү хонишон Цыбикдари Бимбаева.
П. БУРМАКИНАЙ фото.

ШЭНЭ ГАЗАР АШАГЛАГДАНА

Байгал далайhаа зүүн хойшоо 200 гаран километр газарта Кумора тосхон hуурижанхай. Энэ хадаа Хойто-Байгалай аймагай «Рассвет» колхозой түб hуурин болоно.

Эндэхи газарай гүн доро хэзээдэшье гэдэдэггүй хүйтэн байдаг. Тиигэбэшье hаань, тус колхоз газар тарялангай ажал эрхилдэг болонхой. Эндэ 250 гектар газарта таряа болон овощ тарижа ургуулна. Шэнянсын, ешмээнэй, обёосой ургаса hайн гарадаг. Хартаабха, үгэрсэ, hонгино, помидор, капуста гэхэ зэргэ овощой баян ургаса хуряагдадаг юм.

«Рассвет» колхоз тарилгынгаа талмайе жэлhээ жэлдэ үргэдхэнэ. Байгша ондо энэ ажахы ой тайга сооhоо 100 гектар газар сэбэрлэжэ, тэндээ зелёнко тариhан байна.

Мүнөө Кумора тосхоной оршондо «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй Хойто-Байгалдахи отделениин механизированна отряд шэнэ газар элдүүридэ оруулхын тула нилээд ехэ талмайн модо сэбэрлэжэ, хахалжа байха юм. Тракториcтнууд Юрий Горбунов, Петр Губин, Анатолий, Николай Афанасьевтан илангаяа hайнаар ажаллана. Энэ колхоз ойрын жэлнүүдтэ тарялангайнгаа талмайе үргэдхэхын тулада үшөө 600 гектар газарай ой модо сэбэрлэжэ, ороohoто ургамалнуудые тарихаар хараална.

О. БЕРЕЗКОВ.
Хойто-Байгал.

ШАХТЁРНУУДАЙ ХОТОДО

ТҮҮХЫН ХУУДАhАНАЙ ЭХИН

ГУСИНООЗЕРСК хадаа Буряад оронoй индустриальна хүгжэлтын үрэ дүнгөөр урган hалбарhан хото юм. Энэ залуухан городто үнгэрhэн үеын түүхэ гэхэ юун байхаб даа. Харин ерээдүйнь хүгжэлтын хараа түсэб угаа баян шуу.

hаяын хэдэхэн жэлэй туршада тус хотын үнгэ шарай эли бодо хубилан, промышленна предприятинуудай, ажаhуудалай соёл культурын томо томо барилганууд үргэн далайсатайгаар ябуулагдажа, хэмжээнэйнгээ, хүн зононнгоо талаар улам ехээр хүгжэжэ, үргэдэжэ байhаниинь харагдана. Нүүрhэшэдэй соёлой ордон, «Россия» гэжэ үргэн экрантай кинотеатр, хүүгэдэй табан сэсэрлиг, Пионернүүдэй байшан, хүүгэдэй хүгжэмэй hургуули, ажалшадай байрын олон дабхар гэрнүүд — эдэ бүгэдэ hүүлэй жэлнүүдтэ баригдаа. Одоошье энэ город соогуур олон шэнэ барилгануудые бодхоожо байгаа барилгын крануудай байхыень, оньhото техникын шэжэм бариhан барилгашадай габшагай ажалые алхам бүхэндөө хараhабди.

Тус хотоhоо 17 километрэй зайда, Сурхайта нуурай эрьедэ түбхинэhэн пионернүүдэй лагерь бии. Эндэ нүүрhэшэдэй 700 гаран үхибүүд зунайнгаа амаралтые хүхюун сэнгэлигээр үнгэргэжэ, бэеынгээ тамир тэнхээе hайжаруулна, хүсэ шададалаа нэмээнэ, томожоно. Нүүрhэшэдэй ажалhаа сүлөөтэй сагаа, бэеынгээ элүүр энхые бэхижүүлгэдэ ашагтай туhатайгаар, хүхюун сэнгэлигээр үнгэргэхэ арга боломжонууд бүрин байгуулагданхай. Жэл бүри 250—300 шахтер оронoй курортнуудта, амаралтын гэрнүүдтэ ошожо амардаг, эмшэлүүлдэг байна.

Гусиноозерск хотодо 50 хүнэй ноуритай эмнэлгын профилактори эмхидхэгдэнхэй. Эндэ нүүрhэшэд амардаг, эмшэлүүлдэг. Мүн зунай үедэ эндэ нютагай колхозникуудшье амардаг. эмнэлгын туhаламжа абадаг юм.

Галуута нуурай эрьедэ шулуу нүүрhэнэй баян нөөсэ бии гэжэ бүри үни хада декабрист Н. А. Бестужев бэшэhэн байгша. Тэрэниинь 1896—99 онуудта шэнжэлгэ хэhэн академик Обручев баталан тодоруулаа бэлэй. Эндэхи нүүрhэнэй нөөсын хэмжээн 1930-аад ондо тодорхойлогдожо. Улаан-Үдэ Наушки хоёрой хоорондо түмэр зам табигдажа эхилээд, 1938 онhоо ашаглагдажа захалаа бэлэй.

Эндэхи нүүрhэнэй уурхайнуудта хэрэглэгдэдэг машина, оньhото техникын хэмжээн мүнөө үе сагай байдалтай адляар хүгжэжэ ерээ. hүүлэй жэлнүүдтэ нүүрhэ абалгын хэмжээн түрүүшынхиhээ 8 дахин ехэдхэгдэhэн байна. Эндэhээ абтадаг бүхы нүүрhэнэй 44.3 процентнь нээмэл аргаар малтагдадаг байна.

ЭЛЕКТРЫН ЭЛШЭ ХҮСЭН 6.6 ДАХИН НЭМЭГДЭХЭ

ЭНЭ ХОТОДО томо гэгээнэй шэнэ ГРЭС-эй барилга эхилэнхэй. Тэрэнэй ашаглалгада ороходо, шулуу нүүрhэнэй хэрэглэмжэ бүришье hаа ехэ болохо. Энээнтэй дашарамдуулан нээмэл аргаар нүүрhэ абалга улам үргэдхэгдэхэ байна. Гансахан Холбоолжоной участок дээрэ нээмэл аргаар нүүрhэ абалга 1970 ондо 2.7 миллион тоннодо хүргэгдэхэ ёhотой.

Буряад оронoймнай урда зүгтэ бодожо байгаа энэ ГРЭС мүнөө ажаллажа байгаа Улаан-Үдын ТЭЦ-hээ 6.6 дахин ехэ хүсэтэй байха юм. Электрын элшэ хүсэнэй иимэ ехээр нэмэгдэхэдэ, республикымнай саашадахи индустриальна хүгжэлтэдэ ехэ нүлөөтэй байха болоно.

НҮҮРhЭШЭД АЛДАРТАЙ

УРДАНЬ ШАХТЕР гэhэн мэргэжэл Буряад орондо үгы тоонoй байгаа. Промышленностиин хүгжэхэтэй хамта тэрэ hалбариин тусхай мэргэжэлтэй хүнүүд урган гараа. Нүүрhэшэн гэhэн алдартай хүдэр шиираг хүбүүд буряад зондоо алдар солоо дуудуулба.

Гусиноозерскын 7/8 шахтын проходчигуудай бригадир, Социалис Ажалай Герой Гармажап Тучинов бүхы совет оронoй баатарлиг нүүрhэшэдэй түрүү зэргэдэ жагсанхай. Тэрэнэй сээжэдэ баатарай балта хадуур хоёроор холбоhон алтан одон, Ленинэй, «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденүүд толорон, ажалдаа шэн габьяатай байhыень баталан элирхэйлнэ. Нүхэр Тучинов уурхайнгаа хүн бүхэндэ танил, хүндэтэй. КПСС-эй XXIII съездын делегат байhан.

Хүдөө нютагай юрын лэ малша буряад хүнэй хүбүүн 1948 ондо шахтада ерэжэ, нүүрhэшэн хүнэй эхилдэг хүдэлмэриин анханай мүрөөр, хада үүлые малтажа захалаа. Ажал hургуули хоёр тэрэнэй хүсэл бодолые хүтэлбэрилөө. Уурхайн али бүхы ажалые хэжэ hураа, габшагайгаар, зоригтойгоор хүдэлөө. 1953 онhоо эхилэн проходчигуудай бригадир болоожо шадаа.

Үдэнгэ нютагhаа ерэhэн Бальжинима Балжиев, Николай, Андрей Козулинтан, Дмитрий Палий, Рашид Хилатов гэгшэд Тучиновтай суг хүдэлдэг hэн. Эдэнэр бултадаа шиираг хүдэрнүүд, ажалша бэрхэнүүд, сэдьхэл бодолооро сэбэр хүнүүд байгаа. Аха дүүнэрэй хани нүхэсэл тэдэниие эбтэй эетэйгээр нэгэдхэн ажалай шэн габьяада уряалдаг байгаа бшуу.

Иимэ үндэр мэргэжэлтэй болоhон ажалай түрүүшүүл Галуутануурай нүүрhэшэдэй ... Ленинэй орденоор ... Н. А. Каттыбаев, В. ... П. В. Балаласенко... тай эндэ уулзаhабди...

Түрүү шахтернуу... лэй самбар дээрэ бү... нэй нэрэнүүд, фото... логдонхой. Тэдэнэй ... нэй комбайнын ма... Доржиевай нэрэ эл... рагдана.

Эдэнэрнай Буряад... хын эзэд, үндэр мэр... дэлмэришэд, үйлэ... фонд мүн.

СЭСЭРЛИГ ...

БУРЯАДАЙ нүүр... — Гусиноозерск ... мүшэртэ модоор, ту... сэгүүдээр бүрхөөгдэ... hэшэд газар доро... хүдэлмэриингөө h... хотынгоо сэсэрлигүүд... гэхэ, амарха, жарга... боломжотой юм.

Хото дотороо томо... олон сэсэрлигүүдые... рэгтэ 1920 онhоо КПСС... горно мастер Антон ... харенко угаа ехэ ... ажаллаhан байна. Т... лээр шахтернууд ... байрын газаагуур ол... мэстэ болон гоё hа... дые hуулгаhан, сэс... hан юм.

Иимэл hайхан хо... оронoймнай нүүрhэш... ажаллана.

И. ...
СССР-эй На...
академии...
отделении...
филиалай нииты...
институтай ...
хүдэлмэрилэгш...
эрдэмэй ...

ЛЕНИНТЭЙ УУЛЗАЛГАНУУД*)

Михаил ЦХАКАЯ

ЦХАКАЯ Михаил Григорьевич (1865—1950) 1898 онһоо КПСС-эй гэшүүн, Кавказда, Харьковта, Екатеринославта партийна хүдэлмэри ябуулаа. 1905—1907 онуудай революцида эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан. 1917—1920 онуудта Тифлиссиин партийна комитедэй гэшүүн байгаа. Грузида Совет засагай тогтоһон 1921 онһоо эхилээд, совет болон партийна хүтэлбэрилхы ажал ябуулгада хабаадалсаа.

...Ленинэй сэсэн ухаан, ...ргаал ямаршье бэрхэтэй ...үдэ шэнэ хүсэ нэмээдэг, ...ба итгэл түрүүлдэг һэн. ...бодото большевик ...бшуу.

...түрүүн РСДРП-тэй III ...үедэ Ильичтэй уулзаа ...манай 1905 оной ап... ...соогуур һэн. Съездын ...урдахана Ленин манай ...гай хүгжэлтэ тухай ...рео, съезд нээхые эм... комиссиин дурадхаа ...арсаарай гэжэ захяа ...түрүүтэйгээр съез...ум һунгагдаад, гол ...алидхэл хээ һэн...

...хэлэжэ дүүргэһэнэй ...башалган удаан зам... ...манай урда агуухэ рево... теоретик, трибун бэе...

Съездын һүүлдэ Ильичтэй дүтэ һайнаар танилсаха арга олдожо, хүнүүдтэ тэрэнэй хандадаг гайхамшаг анхарал, хайхарамжые үзэхэ зол намда тудаа. Лондонһоо мордохоһоо урид Ильич Зоологическа саадта, Британиин түүхын музейдэ бидэнние абаашажа харуулһыень хэзээдэшье мартахагүйб. Парижда баһа Эйфелевэ башнииие, дэлхэйдэ алдаршаһан уран зурагай музей — Пер-Лашезын хүүр дээрэ зурагдаһан коммунарнуудай жагсаал намда харуулаа һэн. Өөрөө эдэнние оло дахин хараһаншье һаа, намда харуулхын тула зорюута ошолдоо.

Лондондо Карл Марксын хүүр дээрэ ошоо һэмди. Тэрэнэй үүдэндэ үндэр цилиндр малгайтай директор зогсоо. Энэ хүүрэй газар нарихан аллейтэйшье һаа, туйлай ехэ парк шэнги, олон томо, һайн барилгатай, ямар нэгэ лордын гү, али лединн шабараар хүүлэһэн дуратай нохойнь дүрсэ хүрэтэрөө эндэ бии. Теэд XIX зуун жэлэй агуу ухаан бодолто, научна коммунизмын, 1 Интернационалай үндэһэ һуури табиһан хүнэй хүүрые тэндэ хүдэлдэг шулуушадай туһаламжагүйгөөр олохонь бэрхэтэй байгаа. Тэдэ шулуушад бидэнние Россин гэжэ мэдэхэдээ, Карл Марксын хүүр бэдэрһыемнай тухайлхадаа, заажа үгөө һэн. Ямар нэгэ танигдаагүй хүнэй хүүр дээрэ удаан тогтоходомнай һанаагаа зобожо байһан директор тухай Ильич шоглонгёор нигэжэ хэлээ бэлэй:

— Маркс, Энгельсын хэтэдээ мүнхэ, үхэлгүй захяае сээжэдээ хадуугаад, бүхы ороной буржуйнуудые һүрдөөн, гээгдэнги хаанта Россида тэрэнние бэелүүлжэ ябаһыемнай муу заяата буржуй тухайлнагүй ха даа...

* * *

Нимэ юрэ бусын хүнэй, Владимир Ильич Ленинэй, сэсэн ухаан бодол, энэрхы сэдьхэл, булад мэтэ хатуу зориг, эгэршэгүй эрмэлзэл, ажалда дурлал тухай дурдахадаа, бүхы талыень бүрин харуулжа шадагдахагүйнь элитэ.

Нэгэ нимэ ушар һанагдана. 1908 ондо Ильич «Материализм ба эмпириокритицизм» гэжэ номоо яаралтайгаар бэшэжэ дүүргэхээ байтарнь, XIX зуун жэлэй Англиин физигүүд ба философуудай зарим зохёолнүүд хэрэгтэй болобо. Теэд тиимэ номууд Швейцариин библиотекэдэ үгы байшоо. Тиихэдэнь Ильич Женевэһээ Лондон зорюута ошоод, Британиин музейһээ абажа уншаһан юм. Партияа марксистско-ленинскэ тёорёор зэбсэглэһэн, агуухэ эрдэмтэ, революционер, үнэн сэхэ хүн лэ нимээр хүдэлжэ шадаха.

1916 оной хабар, түрүүшын империалис дайнай үедэ, би Женевэдэ байгаа һэм. Надежда Константиновна Цюрихһээ бэшэг бэшэхэдээ, «Ильич мүнөө Лозаннада, үглөө — нүгөөдэр уласхоорондын байдал тухай рефераадаа уншаха. Женевэдэ тантай уулзаха ехэ дуратай...» гэжэ дуулгаа һэн.

Бэсынгээ муушаг байбашье, реферат шагнахаяа лаража ерэбэб. Хододоо олон байдаг ёһоороол хүн зон дүүрэн сугларанхай. Ильич болзоото сагтаа, үдэшын найман часта ерэбэ. Тэрэ нэгэтэшье гээгдэдэггүй һэн. Трибуна дээрэ гарахаһаа урид намайе бэдэрбэ. Рефераадаа уншаһанайнь һүүлдэ тэрэ һүниндөө уулзаха гэжэ болзолдоо һэмди. Рефераадын удаарба. Эбсэшэгүй дайсадтаяа-меньшевигүүд-эсернүүдтэй уулзахадаа, Ильич политическэ арсалдаа хэжэ, сэсэ буляалдажа эхилээ һэн. Хэдэ хэдэн шүүмжэлэгшэдэй буруушаахые шагнаһанай удаа Ильич түгэсхэлэй үгэ хэлэхэдээ, өөрынгөө дайсадые тон шадамараар бута сохёод, хэлбэригшэдэй маргахые болюулжа, олонхи шагнагшадай зориг бадаруулаа һэн. Ленинэй хэлэһэн үгэ яахадаа ехэ нүлөөтэй байдаг бэ гэхэдэ, һанал бодолоо эли тодоор, ойлгомжотойгоор найруулдаг, марксизмые хуурмагаар дагагшадые шадамараар, бэрхээр элирүүлдэг, гол шухалыень тусхайлан оложо, хорото дайсадтаашье һүүлэй һүүлдэ этигүүлжэ һаладаг байһан юм...[2]»

Рефераадайнь уншагдажа дүүрэмсээр үйлсэдэ уулзаа, мүрэнэй эрьеэр удаан ябаа бэлэйбди. Баһа нэгэ залуу эмигрант нүхэр Жорж бидэнтэй ябалсаа. Һара сагаан, ёһоор лэ һүни байгаа. Тойрөөд абяа шэмээгүй, аажам. Ленин бултанай һанал бодолоо табидаг асуудал — Россидахи байдал, дайнһаа болежо подполиин холбооной муудаһан тухай хөөрэбэ. Һандали дээрэ Ильичтэй зэргэлээд һуугаабди, нүхэр Жорж уһанай эрьесын перилэ түшөөд бидэнэй урда зогсобо.

Ильичһээ нигэжэ асуубаб:

— Ильич, ээлжээтэ революциин Россида болохые та бидэ хоёр үзэхэ гүбди?

Минии асуудал тэрэнэй бодолойнь гүйсые таһалба хэбэртэй. Ильич нэгэ бага гайхаһан янзатайгаар урдаһаам хараад, сэхэ харюусангүй, ээлжээндээ намһаа асууба:

— Нүхэр Миха, хэдытэйбта?

Би харюусабаб:

— Таби гаратай. Аа, та?

— Танһаа тиимэшье холо бэшэ, дүшэн табанһаа дээшэ,—гэхэ зуураа:— Яахаб даа теэд, революциие бидэнэй үзөөгүйшье һаа, энэ хүн,— Ильич нүхэр Жорж тээшэ заагаад,—заатагүй үзэхэ байха. Бидэ энэ хэрэгээ ябуулһаар байхабди, хэрбээ дүүргээгүй һаамнай манай залуушуул саашань үргэлжэлүүлнэ aab даа...

Циммервальд, Кинталь ошоһоной һүүлдэ Россин большевигүүдэй съезд гү, али конференци зарлаха тухайда Ильич бодожо ябаа. Съезд гү, али конференци зарлахын тулада хэды делегадууд хэрэгтэй юм? — гэжэ асуубаб. Намда нигэжэ харюусаа һэн:

— Арба, долоо гү, али табашье һаа болохо. Зүгөөр тэдэнэр үнэхөөрөө арад зоной түлөөлэгшэд, бодото революционернүүд, большевигүүд байха ёһотой. Москваһаа, Ураалһаа, Кавказһаа, Донбассһаа, Сибирьһээ нэгэ нэгэшье делегат эльгээгдээ һаань — хүрэхэ шахуу. Энэ суглаагаа ёһотойл Бүхэроссин съезд гэжэ соносхоод, революциин үе сагта тааруу тогтоол гаргахабди. Дайнай үедэ тааруугаар,—гээд нэмээ бэлэй.

Ажалшан арадай хүдэлөөндэ тааруугаар, дайн ба революциин асуудалнуудые зүбөөр шиидхэхэ һаамнай, делегадуудай тоо балайшье ехэ удха шанартай байхагүй. Юундэб гэхэдэ, съездын гэшүүн бухэн бодото арбан большевигэй дундаһаа гү, али арбанһаа үсөөншье байг, ондоо үеын ондоо съезднүүдэй арбаад гү, али зуун делегадһаа шухала болохо бшуу.

Һүниин туршада Ильич олон юумэ хөөрөө һэн, Росситай бүри үргэн холбоо барисаа байгуулжа шадаагүй һаа, сагаа гээнгүй, уг зорилгоо шууд бэелүүлэн, эндэ, Баруун Европодо революционно хүдэлмэри һайнаар ябуулха, арад зоноо революцида бэлдэхэдэнь немецүүд, француззуудта туһалалсаха ёһотойбди гэжэ баһа хэлээ һэн. Энэ дайнай үедэ зүришэлдөөнүүдэй заатагүй гараха байһаниинь элитэ. Теэд II Интернационалай Штутгартдахи конгрессэй (1907) шиидхэбэри дайнда дай соносхохые, капитализмын һандарал, хосоролые түргэдхэхыемнай уялгалха гэжэ һанахаар байһан.

Ильичэй эдэ үгэнүүдынь хододоо, хаанашье, ямаршье байдалда байхадаа революциин аша туһада эрид хатуугаар, эсэшэ сусашагүйгөөр оролдохо гэһэн удхатай байгаа.

Үүр сайхын урдахана тараа һэмди. Тэбэрилдэһэнэй удаа гараа шангаар адхалсаад, жэлһээ дээшэ болонгүй уулзаха, Россигаа суг бусаха гэлсээд тараа бэлэйбди.

— Революционно Россигаа,— гээд Ильич нэмээ һэн...

(АПН).

---

*) ...имир Ильич Ленин ту...алнуудай» II-хи том. ...КПСС-эй Центральна Ко...эргэдэхи Марксизм-ле...инститүдаар. Политиз...хэблэгдэн гараа. Дурас...эсүүдынь хураангыгаар ...

[2] «Уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэхи хоёр шэглэл» гэһэн реферат Женевэдэ 1916 оной майн 20 (июниин 2) Ленинэй уншаһан тухай хэлэгдэнэ (Ред).

...ЬИЧЭЙ ОБРАЗ ГУШААД ...УУДАЙ БУРЯАД ПОЭЗИДЭ

...уудта, хэнэйшье мэ... орон дотор социалис ...стиин үндэһэ һуури ...ужам дэлгэр оронойх...эндэ хамтын ажахы ...ка, соёлой талаар ху...ежо байгаа. Ленин ...эн мэргэн һургаалай ...андажа байһые дээрэ ...ари ехэ хубилалта...э. Тиихэдэ совет ара...ал эли бодо һайжар...ой түхэл шэнжэ, абари ...ын аргагүйгөөр ху...

...шагта үйлэ хэрэг гу...эй поэзидэ гол түлэб ...эг байгаа. Шухалань ...Ленинэй үзэл сурта... гэжэ бэелүүлэгдэжэ ...уеын шүлэгүүдтэ ха... бэлэй.

...В. И. Ленин тухай ...уд В. Брюсов, В. Мая... Есенин, Н. Тихонов, ...он бусад олон зохёол...эн. багшын гэрэлтэ ...ршуулһан байна. Тии...э шэлэжэ, онсо өөрын ...башэхэнь бэрхэтэйшэг ...тухай ёһотой зохёол...уулхыень уншагшад ...э тэмдэ тон харюусал...ринаар хандахые поэ... ябаа.

...буряад поэдүүд онсо ...айгаар багша тухай ...е бэшэжэ, гэрэлтэ һай...ынь олон уншагшадые ...захална. Ужам дэл... орон дотор, тэрэ тоодо ...дта, В. И. Ленинэй ...ай хайшан гэжэ манда... Хоца Намсараев «Нара... ...онһоо» (1930 он) гэ...е харуулна.

...гэрэлтэй манай наран
Ленин —
...ан түгэлдэр манай
жаргалан,
...э тэнгэри тулама
манай баяр —
...мүнхэ алдартай манан
...эй — гээд, поэт домог... ...Ленинние нарантай жэ... ...образ, сэхыень хэлэхэдэ, ...Хорёод онуудай бу... ...айралдагша һэн. На... ...эдэ гоё һайханшье ...ядуу арад түмэндэ ...һан вождиин эрэлхэг ...байдал, тэмсэл болон ...ажал ябуулгын за... ...үшөөшье тобойсо ха...гүй.

...зүрхөөр» (1938 он) гэ... соогоо Х. Намсараев ...тиимэрхүү образ хэрэг...

...һайхан Буряад орон,
...ала Ленин заагаал.
...оргон хүрьһэн дээрэш
...мүнгэн гэрэл татаал,
...оун далай тогтоол.
...мүнхэ Сарьдаг уулын
...мүнгэн дуулга дээгүүр,
...ургалаг Байгал далайн
...субад долгин дээгүүр
...һайхан гэрэл татаал,
...аан наран мандаал».

...арадай ажабайдалда ба...андажа ороһон багшын ...эй элшэ хүсые поэт на...эээ. Ленинэй аша ту...д арад эрдэм шудална, ...һаа бэлигтэй хүбүүд, ...оор ургажа гарана.

...сараевай творчестводо ...раз ехэнхидээ аман зо...дэлэн гарана. Поэт ...алэнэгүй. харин аман ...нүүдые шадамараар ...жа бэшэнэ. Нэгэдэ... — наран, тэрэнэй һур... ...эй элшэ туяа шэнги гэ... ...дохёор, үльгэр болон ...э дутархүүгээр шүлэ... ...хорхино. Жэшээнь, ...субад долгин дээгүүр» ...оходонь, сухалдажа байһан Байгалай долгин хайшан гэжэ субад мэтэ һаргахаб гэжэ гайхамаар. Гэбэшье иимэ зэргэсүүлгэ дэмы хэрэглэгдээгүй. Гурбадахяар, аман зохёолой образуудые олоор хэрэглэнэ.

«Галзуу могойн аманда
Хэн тэсэжэ байлдаа һэм?» гэжэ «Мавзолей» (1933 он) гэһэн шүлэг соогоо бэшэнэ. Могой хадаа муухай юумэ харуулһан удхатай. Теэд ямар тиимэ муухай юумэн тухай хэлэгдэнэб? Энээндэ автор харюусанагүй.

«Хара шулуун бүргэдые
Хэн хүсэтэн эбдээ һэм?
Хатуу булад түлхюурые
Хэн мэргэн таняа һэм?» гэжэ поэт саашань бэшэнэ.

Ямар бүргэд тухай хэлэгдэһэниинь мэдээжэ. Хаанта засагай хархис муухай һүлдэ болоһон хоёр толгойтой бүргэд Октябриин революциин үедэ хамха сохигдоо һэм шуу.

«Лимбын хооһон
гуниг сууряа
Шэхэн cooһoo арилгаад,
Ленин тухай
зурхэн cooһoo

Дуулаха дурам хүрэнэ» гэжэ Х. Намсараев «Булад мүшөөр» (1938 он) гэһэн шүлэг соогоо домоглон дуулана. Иимэрхүү һанал эрмэлзэл гансашье Х. Намсараевта байгаагүй, харин Буряадаймнай бүхы поэдүүд Ленин тухай эрхим зохёолнуудые бэшэхээ эрмэлзэдэг.

Поэт Шираб Нимбуев багша тухай, Октябрь тухай хонгёо хоолойгоор дуулажа захалба.

«Эдэ
ленинизмын илалта!
Эдэ
большевизмын дабалта!
Эдэ бүгэдые харахадаа,
Эльгэ зүрхэм баясана!
Дахин, дахин дуулахын
Дура абьяас бусална!» гэжэ Ш. Нимбуев «Ленинизмын зам» (1939 он) гэһэн шүлэгтөө бэшэнэ.

Большевигүүдэй партиин, тэрэнэй вождь В. И. Ленинэй хэжэ байһан хэрэгые поэт бүхэн сэдьхэлээрээ мэдэржэ зохёоһон байна. Ленинизмын зам ямар байхаб? Тэрэнние поэт хайшан гэжэ харуулхаб? Хаанта засаг, большевигүүдэй тэмсэл, сүлэлгэ, түрмэ. 1914—1918 онуудта болоһон дэлхэйн дайн, тиигээд граждан дайн, социалис революциин илалта, В. И. Ленинэй наһа баралга, социализмын дабшалта — энэ бүгэдые Шираб Нимбуев зохёолойнгоо гол һудаһан болгоно.

Удха шанараар баяншье һаа, уран гоёор бэшэгдээгүй шүлэгүүдые уншахада һонигүй байдаг.

«Огторгойн хаяа шэртэнэб.
Ухаа бодолоо зангиданаб.
Океанай оёор гэтэнэб.
Ошоһон сагые һананаб.
Сибирь ехэ орондо
Түмэр шүдэр хангирна.
Түүдэг улаабхин орьёлно.
Боевой дуунууд хүнхинэнэ.
Буртаг тайга һалганана.
Шулуун түрмэ гантана.
Шуһата Николай шэшэрнэ»,— гэжэ поэт бэшэхэдээ, хаанта засагай хархис муухай аашые, тэрэнтэй тэмсэжэ байһан Ленинэй партиин эрхим түлөөлэгшэдые харуулхые оролдоно. В. И. Ленинэй наһа барахада поэт амаа адхажа һуугаагүй, буряад арадайнгаа үйдхар гашуудалые, шаналалые харуулһан шүлэг бэшээ бэлэй.

Социализмын дабшалтые поэт онсо өөрын нюдөөр хаража, өөрын маягтайгаар домоглон дуулаа һэн.

«Молор һайхан орондом
Мүнхэ хабар туларна.
Хайшааш хара хамаагүй—
Халуун сэлмэг шарайнууд!
Хаанаш ошо нилгаагүй—
Ханц ойрын нүхэдүүд!» — гэжэ поэт бэшэнэ. Поэдэй шүлэгүүд фольклорно маягтайшье һаа, Х. Намсараевайхиһаа онсо илгаатай. Орон дотор болоһон үйлэ хэрэг бүхэнние алдангүй, түүхын талаар тон зүбөөр, уран гоёор бэшэдэг байна. Жэшээнь, «Ленинизмын зам» гэһэн шүлэгынь эли бодо гэршэлнэ. Гушаад онуудай эрхэ байдалһаа хадуурангүй, тэрэ үеын арга боломжые дууһан хэрэглэн байжа зохёоно. Гэбэшье хэлэнэй талаар, жэшээнь, «боевой» (дайшалхы), «ссылка» (заралга), «клятва» (тангариг), «дворецүүд» (ордонууд), «зажиточно» (шанга шадалтай) гэһэн үгэнүүд дайралдана. 1937—1938 онуудта ородһоо буряад хэлэн дээрэ оршуулагдаһан зарим зүйлнүүд хатуу шангаар шүүмжэлэгдэһэн, «арадай дайсан», «буржуазна националист» гэжэ байгаад оршуулагшадые дэн лэ хэрзэгыгээр хараадаг, ара нэрэ зүүдэг байһан. Тиимэһээ тэрэ үеын нүлөөн «Ленинизмын зам» гэһэн Ш. Нимбуевай шүлэгтэ үзэгдэнэ.

«Түрэл орон», «Карарбагай дуун», «Тэндэ хаана» гэһэн шүлэгүүд дотороо поэт Дольен Мадасон тэрэ үедэ болоһон хубилалтануудые зүбөөр харуулхые оролдоо. Гадна буряад арадай урданай байдал, хайшан гэжэ баяд ноёшуулда дарлагдажа, бөө ламанарта мэхэлүүлжэ ябаһые зураглан бэшэнэ, совет үеын буряадуудай баян дэлгэр ажабайдалтай тэрэ холын харанхы сагые жэшэнэ.

«Колхоз артелиин
Хүбүү басагад
Ленин багшынгаа
захягаар...
Өөрын һайхан
Сүлөө ажалаа
Өөрынгөө гараар
Тэмсэн зохёоно».

Жаран таба наһатай Карарбаг гэжэ эвенк үбгэн бүхы зондо, тэрэ тоодо эвенк арадта эрхэ сүлөө, зол жаргал заяаһан сэсэн мэргэн Ленин багшые магтан дуулана. Зуу наһа наһалха, Москва ошохо, тиигээд Ленин багшатай уулзаха тухайдаа үбгэн эвенк хөөрэнэ.

«Түргэн Москва хүрэжэ,
Үеын ехэ Ленинние
Үзэһэйб, нюдөөрөө хараһайб».

Коммунистнууд, комсомолшууд В. И. Ленинэй мүндэлүүлһэн Коммунис партяар, Ленинскэ комсомолоор омогорходог. Энээн тухайда поэт Бавасан Абидуев «Омогой шэмэг» (1938 он) гэһэн шүлэг дотороо бахархан бэшэнэ.

«Ленинскэ агуу
Парти
бидэнние ургуулаа.
Ленинскэ комсомол
хүндэтэ
нэрыемнай суурхуулаа.
Дээрэ барябди
Ленинэй
мүнхэ һургаалые,
Дахуулан ябаабди
Советскэ
олон залуушуулые».

Ленинскэ комсомолдо арбан жэл ябаһан тухайдаа «Арба наһан» (1935 он) гэһэн шүлэг дотороо бэшэхэдээ, Ленинэй һургаалые заатагүй бэелүүлэлсэхэ байһанаа мэдүүлнэ.

Гушаад онуудай буряад поэзидэ ленинизмын хэрэгтэ үнэн сэхэ байһан тухай хэлэгдэнэ. «Ворошилов» гэжэ шүлэг соогоо поэт Цокто Номтоев революциин дүлэн соогуур ото ябалсажа, В. И. Ленинэй даабари дүүргэһыень хэлэнэ.

Мүн поэдүүд Д. Дашинимаев, Д. Чернинов, Ц. Галсанов, Н. Цэвэнов, Д. Гуруев болон бусад олон нүхэд В. И. Лениндэ эгээл эрхим шүлэгүүдээ зорюулһан байна.

И. КИМ.

Улаан талмай дээрэ В. И. Ленин бүлэг командирнуудтай хамта, бүгэдэ ниитын уялгата алба хэжэ байһан сэрэгүүдэй урдуур гаража ябана. Москва, 1919 оной май 25.

ТАСС-ай фото.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДТА

БОЛГАРИ

Арадай засагай тогтоһонһоо хойшонхи жэлнүүдтэ Болгариин Арадай Республикын промышленностиин гол һалбаринуудай нэгэн бологшо машина бүтээлгэ ехэ амжалтануудые түйлаа. Социалис революциин илахын урда тээ орон дотор машина бүтээлгын промышленность үнэндөө байгаагүй гэхэдэ болоно. Мүнөө үедэ Болгари станогууд, радиоэлектронно аппаратура, элдэб орёо машинанууд болон түхеэрэлгэнүүдые бүтээжэ гаргадаг.

«Болгарида бүтээгдээ» гэһэн маркатай электрокарнууд, мотокарнууд болон электрын хүсөөр юумэ үргэдэг машинанууд олон орондо мэдээжэ болонхой. «Техноэкспорт» гэжэ гүрэнэй предприяти хариин оронуудта, илангаяа хүгжэжэ байһан оронуудта, 60 шахуу түхэл янзын промышленна түхеэрэлгэнүүдые худалдадаг, бүхэли заводуудые барижа үгэдэг юм.

Болгариин машина бүтээлгын бүхы шахуу гол заводууд Советскэ Союзай туһаламжатайгаар, совет мэргэжэлтэдэй хабаадалгатайгаар баригдаһан байна. Болгариин машина бүтээлгын продукци Совет ороной дэлгүүр дээрэ нилээд олоор худалдагдадаг.

* * *

Арадай засагай тогтоһоор 25 жэлэй турша соо болгар тосхонуудта 700 мянга гаран шэнэ гэр баригдаа. Энэ хадаа мүнөө хүдөөгэй байрын фондын 60 гаран процентнь болоно. Улаан хирпиисээр хушагдаһан, хоёр квартиратай хирпиисэ гэрнүүд заабол баригдадаг байха юм. Обин болон малай хашаагай орондо олон тосхонуудай кооператорнууд гаражнуудые барянa. Бууса шадарайнгаа участогууд дээрэ саад, сэсэрлигүүдые таринхай.

Бүхы болгар тосхонууд уһаар хангагданхай, электричествэтэй, радиотой болонхой. Хүдөө тосхонуудта 2,5 мянга гаран киноустановко хүдэлдэг, харин 1944 оной сентябриин 9-нэй урда тээ оройдоол 32 киноустановко бии байһан юм.

Үхибүүд шэнэ аятай зохид һургуулинуудта һурадаг, хэдэ хэдэн тосхонуудта хүдөө ажахын техникумүүд байгуулагданхай. Хаа хаанагүй библиотекэнүүд, уншалгын байшангууд бии.

Польшын Арадай Республикада эрдэм ухаанай саашадаа хүгжэхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдана. Орон дотор шэнжэлгын 81 институт хүдэлнэ. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ПНР-эй машина бүтээлгын министерствын нарин нягта механикын институдай лаборатори соо.

ТАСС-ай фото.

ГДР

Германиин Демократическа Республикын Эрфурт городто овощ ургуулгын ба саад тарилгын талаар выставкэ нээгдээ. Тэрээндэ Болгари, Венгри, Польшо, Советскэ Союз, ЧССР, Голланди, Швеци, Австри хабаадана. Хоридохи жэлдээ оршожо байха үедөө, энэ талаар республикын түйлаһан түйлалтануудые ГРД-эй 300 гаран хүдөө ажахын үйлэдбэриин кооператив, арадай мэдэлэй ажахынууд, юумэ буйлуулдаг, худалдаа наймаанай предприятинууд харуулна.

ВЕНГРИ

Венгриин арадай ажахыда нефть ба газ хэрэглэлгэ жэл ерэхэ тудам нэмэнэ. 1965 ондо бүхыдөө хэрэглэгдэһэн түлишын 28 үлүүтэй процентые нефть ба газ ээлдэг байгаа һаа, ерэхэ жэлдэ 45 процент хүрэтэр нэмэхэ.

Хэрэглэгдэдэг нефтиин нилээд ехэ хубиие Венгри Советскэ Союзһаа абадаг байна. Абадаг нефтиинь гол хуби—жэлдээ 2 миллион шахуу тонно нефть—«Дружба» гэжэ нефтепроводоор дамжуулагдана. Зүгөөр энээгээр нефте-дамжуулга үшөөл дутамаг. Тиимэһээ тус асуудал шиидхэлгэдэ Венгридэ «Дружба-2» гэжэ нэрлэгдэдэдэг болоһон шэнэ һалаа туһалха байна. Венгриин газар дээрэ тус нефтепроводые барилгада Советскэ Союзай зүгһөө техническэ туһаламжа үзүүлэгдэхэ.

ЧЕХОСЛОВАКИ

Чехословакиин полинууд дээрэ мүнөө жэлдэ тараан һайнаар ургажа, республикын таряашадые баясуулаа. Энэ жэлэй ургаса һанаһанһаа үлүү һайн байба гэһэн мэдээсэлнүүд ороной бүхы районһоо абтана.

Тусхайлбал, Урда Моравида гектар бүриһөө 40 центнер таряан хуряажа абтаа. Урда Моравиин областиин найман район таряа тушааха түсэбөө үлүүлэн дүүргээд байна. Совет селекционернүүдэй бии болгоһон «мироновская» гэжэ сортын шэниисэ эндэ эгээн лэ һайн ургаса үгөө. Хойто Чехиин таряашад гектар бүриһөө гушан зургаа-дүшэн центнер ороойһо сохижо абаа, гүрэндэ таряа худалдаха түсэбөө 101,1 процент дүүргэһэн тухайгаа элидхээ. Тэдэнэр 1.800 гаран вагон эрхим шанартай ороойһо таряа нэмэжэ худалдаха уялга абаа. Таряа бэлэдхэхэ түсэбөө дүүргэһэн Словацка Социалис Республикын таряашадые КПЧ-гэй Центральна Комитет, ЧССР-эй правительство халуунаар амаршалаа. Таряагаа хуряалгадань словак таряашадта совет комбайнернууд туһалаа.

Республикын олонхи районууд мүнөө түсэбһөө гадуур таряа тушаажа байнхай. Гэбэшье ургаса хуряалга үшөөл дүүрэхэ үды.

КНДР

Корейн Ажалай партиин 24 жэлэй ой октябриин 10-да гүйсэхэ юм. Энэ ойе тэмдэглэхэ гэжэ КНДР-эй ажалшад бэлдэжэ байнхай. Ударна вахтада жагсахадаа, ороной олон промышленна предприятиин коллективүүд жэлэйнгээ үйлэдбэриин түсэбүүдые болзорһоонь урид дүүргэжэ, ойе угтаха уялгануудые абаа.

Пхеньянай Ким Чжон Тхэ гэгшын нэрэмжэтэ электровозно заводой коллектив үдэр бүриингөө даабариие 200 гаран процент дүүргэнэ. Ороной зүүн районуудай хүнгэн промышленностиин предприятинуудай коллективүүд ехэ амжалтануудые түйлаа. Тэндэ 20 үйлэдбэриин бригада жэлэйнгээ даалгабаринуудые дүүргэһэн байна.

КУБА

Саахарай тростнигай шэнэ ургаса хуряалга Кубада түлэг дундаа ябажа байнхай. Тэрэнние буйлуулдаг заводуудһаа саахар хранилищинуудта орожо захалаа. Ороной ондоо тээшэнь худалдадаг энэ гол продуктые хадагалха ба зөөхэ хэрэгтэ кубынхид тусгаар анхарал хандуулдаг.

30 саахарна заводһоо продукци абаха шухала зорилго мүнөө жэлэй сезондо портдо даалгагданхай гээд Съенфуэгос портдо ашалгын хүдэлмэриин түлөө харюусалгатай хүн Хосе Луис Менендес ТАСС-ай корреспондентдэ хөөрөө. Иимэ ехэ хэмжээтэй хүдэлмэри дүүргэлгэдэ саахар ашаха поточно лининүүд туһална. Энээнһээ уламжалан, ехэ алмалта хэгдэнэ: мэшээгүүд хэрэггүй болоо, ашалга түргэдхэгдөө. Урда тээнь судна дунда зэргээр 8—10 сүүдхын турша соо ашагдадаг байгаа һаа, мүнөө 30 часай турша соо ашагдана.

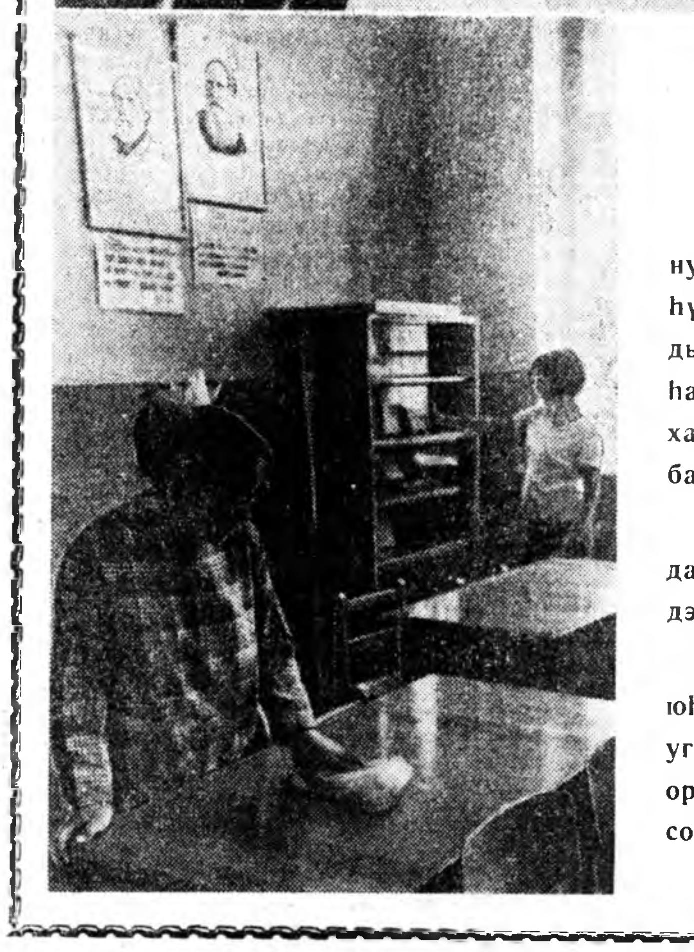
Арадай засагай тогтоһонһоо хойшонхи жэлнүүдтэ Сүлөөтэ арадай олон портнуудта нимэ поточно лининүүд ашаглалгада үгтэнхэй.

ЮГОСЛАВИ

Эхэнэрнүүдэй модельнэ гутал оёдог «Леда» гэжэ Княжевацдахи фабрика Югославида мэдээжэ болоһон фабрикануудай нэгэн юм. Мүнөө эндэ шэнэ цехүүдэй барилга түгэсхэгдэхээ байнхай. Тэдэнэй ашаглалгада үгтэһэнэй һүүлээр гутал оёлго хоёр дахин нэмэхэ—жэлдээ 900 мянган паар гутал оёгдодог байгаа һаа, 1.800 паар хүрэтэр нэмэхэ байна. Предприятиин продукциин хахадһаа үлүүнь ондоо оронуудта, тэрэ тоодо СССР-тэ худалдагдадаг байна.

(ТАСС).

БЭЛЭДХЭЛЭЙ ХҮДЭЛМЭРИ ТҮГЭСЭБЭ

Мүнөө үедэ республикын бүхы һургуулинууд һуралсалайнгаа шэнэ жэлдэ бэлэдхэлэй һүүлшын хүдэлмэри түгэсхэжэ байна. Ухибүүдые гэрэлтэй һаруул, арюун сэбэр классай таһалганууд шэнэхэн шэрын хангалаар угтахань. Багшань һурагшадтаяа бүришье хүхюун баяртайгаар золгохонь.

Улаан-Үдын гурбадахи интернат һургуулида һүүлшын жэжэ божо түхеэрэлгэнүүд хэгдэжэ дүүрэбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Математикын кабинедые юһэдэхи классай һурагша Володя Зверев угалзануудаар шэмэглэбэ. 2. Бусад һурагшад ород хэлэнэй кабинедые арюун сэбэр болголсобо.

Е. ЗАХАРОВАЙ фото.

Романһаа хэһэгүүд

Ц-Ж ЖИМБИ

Гал могой жэ

ҺҮНИНДӨӨ

Иимэ нэрэтэй шэнэ роман уран зохёолшо Цыден-Жап Жимбиев түгэсэбэ. Тус зохёол доторнь Эсэгэ ороноо хамгаалалгын Агууехэ дайнай эхилһэн түрүүшын жэлэй хэдэн һарын туршада Буряад нютагуудта боложо байгаа үйлэ хэрэгүүд зураглагдана. Бүхы эрэшүүлэй дайнда мордоһоной һүүлээр эхэнэрнүүд, үхибүүд, үндэр наһатайшуул хүдөөгэй гол хүсэн боложо үлэхэ юм. Арбан таба наһатай Батажаб хүбүүншье колхозойнгоо һүниин морншон болоно, үдэртөө зоноор адли ажалда ябана. Тэрэнэй хүн болохо, хүмүүжэхэ, хатуужаха ба зоригжохо шатанууд хэдэн жэлэй орондо, хэдыхэн һара соо үнгэрнэ.

Бидэ мүнөө тус романһаа хоёр хэһэгыень уншагшадтаа дурадханабди.

Юрэдөө, иимэ орой маналгада гаража үзөөгүйб, мүнөө харанхы, һүни болошоһон хойно моридоо гаргабаб. Эдэмни бүхэли үдэртөө таряашадые ажалдань абаашажа, жаадхануудые зүдхэжэ, комбайнай ороохо шэрэжэ эсэшэнхэй юумэд альхинад. Морид холошье ошохо дурагүй, халтад лэ гэхэдээ хажуу тээшээ гаран, хагдаржа байһан ногоо зулгаахаяа һананад. Тиигэхэдэнь би тэдэниие балай саашань туубагүйб. Эндэ байгаад өөрөөшье хооллоо һаа гэжэ бодоноб. Минии һанааемни таалһан юумэдэл моридни байраһаа хүдэлнэгүй, теэд хаанашье ошохоб даа, үбһэнэй сабшаланда орохонь, талха таряа гэшхэхэнь гэжэ айха юумэгүй, дүтэ нааша дууһан хурлагданхай. Тахим таһархаймни мүнөө юушье хээ юм, бү, мэдэе, ехээр лэ эсэнхэй хэбэртэй. Хонхоньшье ёһоор ханхинанагүй. Үндэр боро үдэртөө баһал унуулна, тэрээгээр үглөөгүүр Буладай һамагые больницада абаашаа ха юм. Табгай сагаанай нюрганһаа бригадирай эмээл хобхорногүй. Шаргалдайгаар мүнөөдэртөө трактор, комбайн машинануудта горючи шэрээл юумэ бэзэ даа. Сэрэн-Доржиин хээр, Сандак зээрдэ, Гурба Эрдэнинүүд жаадхада ябаа. Халтагша гүүн унагантаяа үмсын мал адуулһан байха.

Уулын саанаһаа улаан малагар һара бултайна. Тэрэнэй һула, һүлэмхи сиидэгэр гэрэлынь һайлан байна. Энэ һарын толондо нюдэндөө ямар нэгэ шэл хэһэндэл адли болоно. Юрэдөө, энэ һара гээшэ хүйтэн толонтой ха даа, үнэхөөрөөшье тэрэнэй толон хүниие дулаасуулнагүй, харин дааруулна хэбэртэй. Тиигээд лэ би мүнөө дааража, зосооһоом эжэлүүдгүй эбжэгэнэхэдэл гэнэм. Мүнөө намар тээшээ болоходонь, минии хэдэн дабхар хубсаһа үмдэжэ г[...]ашье һаамни, хүйтэн шэнги байна даа.

Би энээнһээ урда һүнинүүдтэ гал түлижэ үзөөгүйб, харин мүнөө галгүй хоножо болохоор бэшэ, тиигээд лэ горхоной эрьедэхи бургааһадай дэргэдэ гал түлихэ гэжэ бодобоб. Тэдэ шэбэр шэдхэ соогуур хатанхай мүшэрнүүдые суглуулжа, тэдэнээ ганса газарта обоолоод лэ, гал аһааба гээшэб. Гални дүжэгэнэн нособо, модонуудые хүхэ дүлөөр долёоно, пяс-тас буудана.

Галай үтаан нюдыемни хордохоон үһатуулна. Тэрэ галайнгаа сорһоо тамхила носоон татанам. Би халуун дүлэндэ альгаяа шаран һуунаб. Хажуудаа обоолһон бургааһанһаа хаа-яа гал руугаа хаясагаанам. Мүнөө гэдэһэмни үлдэхэдэл гэнэ, гэртээ эдеэлхээ мартаа бэшэб, харин гэртэмнай ганса хотируулга хилээмэнһээ бэшэ юумэ байгаагүй, тэрэнээ дүүнэдтээ хубаажа үгөө һэм. Дүүнэдни, үхибүүд лэ һэн хойноо, үгы бии гэжэ мэдэхэгүй зон ха юм даа, харин би хооһоор нэгэ хоноходоо яаха һэмбиб. Теэд үлэсхэлэн ябахада саг ошожо үгэхэгүй, намарай һүни улам бүри ута шэнгеэр үзэгдэнэ. Гэнтэ энэ галай утаа үняар соогуур ямар нэгэ амтатай үнэр анхилхадал гэбэ. Байза, энэмни юун гээшэб гээд сэдьхэнэм, юрэдөө, хооһон хэбдэг ябахадаа, эдеэ хоолой үнэр абахадал гэнэ гүб? Тиигээд лэ урдахи галаа үлэ мэдэг удхалаад орхиходомни, үйгааг хүбхэгэр үнэһэн сооһоонь нэгэ юумэ монсогод гэшэбэ, би тэрэниие барижа һууһан модоороо этэрэн гаргабаб. Энэмни яагаа хартаабхадал адли юумэ гээшэб гэжэ тэрэ монсогор юумэеэ барьяад үзэһэмни үнэхөөрөө тиимэ байшаба. Би эндэ хартаабха булаагүй һэмнэйб. Энэмни хаанаһаа гал соомни орошохо юумэ һэм бэ? Тиигэжэ гайхан һуутараа энэ хартаабхын полиин захада малтагдангүй үлэшэһэн эшэ дээрэ галаа түлиһэн байгааб гэжэ мэдэбэб. Үнэһэн сооһоо нюдаргын тухай үшөө хэдэн хартаабхануудые олобоб. Тиигээд нэгэ тээгүүрээ хальһаяа хуурашан алдаһан, нүгөө тээгүүрээ түүхэйшэг хартаабха амтархан эдинэм. Гар соомни бутаржа байһан аргуун хартаабхын үлэтэй гээшэнь. Юрэдөө, ульгэртэ хэлсэдэгтэл адли тураажа үхэхэеэ ябатараа, гэнтэ бурханай үгэһэн эдеэ хоол амсан садабаб. Энэ газар муугаар малтагданхай байгаа гээшэ ха гэжэ бодоод, тээ саашаа ошоод хараашалнаб, хагдаран хэбтэһэн хартаабхын эшые һарын һулахан гэрэлдэ бэдэрнэм. Нэгэ эшые олобоб гээд малтан гэһээмни, тэрэмни үрмэдэһэн болошобо. Хартаабхын эшэнүүд газарта няалданги, гордойлдон хэбтэнэд. Нэгэ тиимэ эшэ оложо ходо татахадамни, дороһоонь шорой шохойдо барилдашанхай юумэнүүд гаража ерэбэ. Тэдэ хартаабхаяа галайнгаа хажууда обоолоод лэ, дахин бэдэржэ оробоб. Удангүй хартаабхын эшые баһа олобоб. Тиигээд үшөө нэгые...

Юрэдөө, энэ хартаабхын полиин захаар муушагаар малтагдаһан байгаа гээшэ ха. Эндэ тэндэнь хаягдашаһан эшэнүүд олдожол байха юм. Харин энээгүүр үдэртөө ерэжэ хэды ехые малтахаар гээшэб. Зай, энэ бүхэли һүниндөө хартаабхын наатанха түүхэ гээгүй һаа ябаха гэжэ бодобоб. Мүнөө ойро зуура мүншье ехэ олзотой болобоб, энэмни сохом хахад мэшээг тухай байха, тэрэнээ үглөө ерэжэ абахаб гээд дээрэнь хартаабхынгаа эшэ хаябаб.

Хүрин хээртээ мордожо, энээгүүр бэлшэжэ ябаһан моридоо эрьехэ гэжэ бодобоб, тиигээд ябаха зүгөө оложо ядаһандал иишэ тиишээ шэртэн байнам. Морин һүрэгни балай тараагүй, амгалан бэлшэжэ ябана хэбэртэй. Эндэ тэндэ ганса нэгээрээ, хоёр гурбаараа бүлэглэн элеэлнэ. Теэд лэ нэгэл юумэн дутуу шэнгеэр намда үзэгдэбэ. Энэ юугээ үгылөө гээшэбиб гээд яашье ойлгожо яданам. Байза, юун гээшэб даа, ямар юумэеэ гээжэрхибэбиб гээд шэбшэнэм. Тиигэжэ байтараа һаял ойлгобоб: тэрэмни хонхын абяан байба ха юм, энэ хонхо морин һүрэг соомни хододоо ханхинажа ябадаг аад лэ, мүнөө тэрэнэй дуугархань дуулданагүй бшуу. Тахим таһархаймни хонхо яашоо гээшэб, хонхоёо гээжэрхёо гү, али хонхонь эбдэршэхэ гэжэ байха юм гү? Би унагша мориёо яаруулан, һүрэг соогуураа хатаруулнам, теэд моридни бүтэн бүрин хэбэртэй, гансал Тахим таһархаймни харагдаха юумэ бэшэ. Эндэ үндэр боромнай ябана, тээ саананань Сандак зээрдэ зогсоно. Цыган харашье сүлөөгүй ногоо зулгаана. Үнгэржэ ерэхэдээ үнөөхи Бодхуул хара һүрэгһөө таһараагүйл...

— Тахим таһархаймни хаанабши? Хаана ябанабши? Хаанабши? — гээд хашхарха дурамни хүрэнэ.

Хонхын абяа шэмээгүй болошоходо муу гээшэнь хэлэшэгүй. Һүрэг моридни һүлдэгүй болошоһон юумэдэл адли. Минии шагнаад үзэхэдэ, урдаһаа үлеэһэн һэбшээндэ хаанаб даа холо ханхинаха абяан дуулдахадал гэнэ. Тэрээн тээшэ оодоргожо ябатараа тогтожо шагнахадамни, тад ондоо тээһээ ханхинаһан шэнги байха юм. Үгы даа, энэ хонхын ханхинаан бэшэ, минии шэхэмни иигэжэ шэнхинэнэ гээшэ ха.

Мүнөө һоно батаганааншье гэжэ үгы болонхой. Майлын арада шононуудай улихань ганса нэгэ соностоно. Үшөө һайнаар шагнаха гэхэдэмни унажа ябаһан моримни турьяад һалаха юумэ бэшэ. Юрэдөө, энэмни буруу заяандаа турьяа гээшэб?! Морин турьяхадаа муу юумэ гэлсэгшэ гүбы. Иигэхэдээ сохом нэгэ муу юумэ болоол гээшэ ха гэжэ шэбшэнэм. Теэд юуниинь болохо юумэ һэм бэ? Энэ Тахим таһархаймни һүрэг моридһоо холо болодоггүй һэмнай. Юрэдөө, хээрын талаһаа хүнэй хүтэлөөд ябашахаар номгон амитан ха юм, тиимэл хадаа ямар нэгэ хүнэй хара гарта оробо гээшэ гү? Тээсгэн хүршэ колхоздомнай нэгэ азаргань үгы боложо, ехэ бэдэрэлгэн болоо һэн гэжэ сэдьхэн ябатараа, энэ манайшье колхозой амбаарһаа нэгэ бидонтой тоһон үгы болоо, магазинай хубсаһа хунар хулгайлагдаа—юрэдөө, урдань хада хулгай юумэ гэжэ манай эндэ дуулдаагүй юм, энэ мүнөө юун боложо байнаб, саг хатуурхадаа иимэ юумэ гү?

Хүрин хээрни тугаарайхидаал адляар турьяхаяа болижо, шэхээ һүрмылгэн хайшална, намдаал адляар юумэ шагнаархана, эзэнэйнгээ иимэ хүшэр байдалда ороходонь туһалалсахаяа һанаа ха, тиигээд лэ минии жолоогоо залаһан тээшэ ябахаар бэлэн байна. Энэ моримни сэсэн ухаатай амитан даа, тэрэ үгы болоһон эжэлээ ололсожо үгыш даа,—гээд, тэрэнэйнгээ дэлһыень эльбээд абанам.

Малагар һарамнай бүтүү бүрхэг үүлэнэй саагуур хоргодобо. Оршон тойроод баһал харанхы бараан болошобо. Юрэдөө, энэ намарай һүниин ута гээшэнь аргагүй, хэзээ үүр сайха юм бэ, бү мэдэе. Энэ багаараа эрьелдэнхаар, саашаханаа ошожо бэдэрэлгэ хэхэ гэжэ шиидэбэб, Хуурай хонхорой хужарта ошоод ерээ һаа яаха юм. Тэндэхи марса хужарые адуу мал долёохо дуратай юм. Гэнтэ тэндэ Тахим таһархаймни ошоод байгаа аалам гэжэ һанаад, тэрэниие эрьеэд ерэхэ гэбэб.

Би ябуул үнөөхи ганса шэнэһые дайрабаб. Энэ модон мүнөө хаана юунэй ябаһые хэлэхэ гэһэндэл дүтэлэн ерэбэб. Харин тэрэмни жэжэхэн зүүнүүдтэй мүшэрөөрөө, тэдээндэ уятай бүдүүдээрээ, хилгааһануудаар минии нюурыемни дайраад абана. Бишье баһа моринойнгоо дэлһэнһээ таһалан, нэгэ мүшэртэнь зангидажа орхином. Юрэдөө, би һүзэгтэй хүн бэшэб, теэд ондоо хүнүүдтэл адляар нэгэ дахин үлгөөд үзэхэдэ яаха юм, тиигээд тээсгэн һүни эндэ Ханда почтальонтой ушарһанаа һананаб. Тэрэ намда манажа байһан моридшни шүдэрлөөтэй ябаха гэжэ абаралдаа һэмнай. Үнэхөөрөөшье хэдэн моридни нэгэ харагдахагүй юумэдэ уягдашоод, хүлөөрөө абтанхай ябаа һэн, энэ Тахим таһархаймни баһа нэгэ тиимэ юумэтэй тохёолдоо гү гэжэ һананаб. Үүлэнэй саанаһаа һарын гарахада харахадамни, энэ шэнэһэнэй урда тээхи элһэн дээрэ мориной ябаһан мүрнүүд харагдахадал гэнэ, би тэдэниие балай тоободшьегүйб, энээгүүр намдал адли зон ябаал юумэ бэзэ даа. Теэд энэ газарта сайгааша юун гээшэб гэжэ һабардаад үзэхэдэмни гарыемни будана, а[...] талхан болобо. Эндэ хэ[...] моримдо туламтай талх[...] гээшэ гү гэжэ һанаад [...] хэн юуниинь юугэз ган[...] шаа ошоо гээшэб гэжэ бо[...] тэрэниие мүрдөөд үзэхэ [...]

Моримни хулгайда оро[...] даа. Теэд хэниинь хай[...] жа ябанаб. Тэрэниие [...] шадаха гээшэ гүб, али [...] һананам. Харин хүсэ[...] нюур нюураараа уулза[...] биб гэжэ марганам. Тэрэ[...] намтай золгоо һаа амид[...] гүйл байха—гэршэ хэр[...] Байза, хайшан гэхэ ю[...] түргэн гэдэргээ тэхэрэ[...] ни хулгайда ороо гэж[...] дуулгаха юумэ гү? Үгы[...] ошожо ерэтэрнай энэ х[...] зартаа ошоно бэзэ. Ха[...] лэ хойноһоонь дахахал [...] бэеэ тэрээниие хүсөө [...] гүй хойнонь ябахые о[...] гээд хайшаа ошоһыень [...] хаб. Тэрэ минии ябаһан [...] ойн хүнды түглэ худар [...] тэдэ бургааһан, шэрэн[...] дуур мүшэрнүүдтэнь [...] ябанаб.

Боролжо бургааһан [...] ном. Үдхэн шэрэнгиин [...] нүүд эндэ тэндэһээмни [...] шэрбэнэ, хубсаһа хуна[...] тагалдана, эмээл дүрөө[...] донод. Нэгэ буртаг шэд[...] дорон гараха гэжэ ябат[...] зажа байһан намагтай [...] ралдажа, болдог солдог [...] рэн, моримни унашаба. [...] рэһээ хобхо һүрэн, бур[...] шэрнүүдые хухалан, га[...] даршабаб. Тиигээд лэ [...] бодоходоо, хүлнүүд дэ[...] шадабагүйб, хоёр хүлни [...] хада шаагдашаба. Ми[...] түриигөөр намарай х[...] шудхашаба. Иихэдээ м[...] болобо, эндэһээ түргэн м[...] оролдоноб, морин тээш[...] Хүрин хээрни баһал нам[...] намаг соо орошонхой, [...] шабха сасан, дүрбэн м[...] лин байтараа, үбсүүн[...] үһан соо орошоно. Би [...] энэ тэрэ бургааһанай [...] шагтагалдан тэрэ мори[...] ерээ боложо, хүрин хээ[...] һоо ходо татан гарга[...] жолооһоонь адхан тата[...] намдаа жолоогоо бар[...] аюулта байдалһаа аба[...] жэ найдаһан янзатай[...] тэршэлбэ. Тэрэнэй нэгэ [...] хэтэйнь адли үбсүүн до[...] рэн алдаһан нүүлэ түх[...] Хүрин хээр тэрэ шаба[...] хүдэлөөд, тэндэһээ гара[...] эсэһэн хэбэртэй, амиял[...] тэнэ, би баһа дахин жо[...] угзаран байнаб. Тэрэ[...] юумэ дэмы гэһэндэл о[...] болёод хэбтэнэ. Тиигэх[...] тулама шабар оймон, тэ[...] гоо хажууда ошожо, хү[...] гэз хүзүүнһээ тэбэри[...] морине яажа даахабш[...] өөрынь тулгалан бодоо[...] тэ нүхэрни ухаатай са[...] нам тээшээ харан, ши [...] гээшэбши даа, иимэ бай[...] домни абархаяа янаш[...] тэй. Энэ мориёо намаг [...] жа алахамни гээшэ гү г[...] Мүнөө һүни нэгэ мори[...] жо орхёоб. Юрэдөө, яма[...] ни тохёолдобо гээшэб?! [...] даа ара нюргаарни хүй[...] гэнэ, өөрөө шудхуулһан [...] ги шал нойтон болошоб[...]

(Түгэсхэлынь хожо[...]

ХИЛЫН саанаһаа

Парти, правительствын политикые хүсэд, сэхэ шууд дэмжэнэ

ПРАГА. (ТАСС-ай корр.). Партийна органуудһаа, предприятинууд болон эмхи зургаануудай коллективүүдһээ олон тоото бэшэгүүд, резолюцинууд ороной бүхы нютагуудһаа Чехословакиин Коммунис партиин Центральна Комитедтэ эдэ үдэрнүүдтэ ороно. Парти, правительствын политикые, эдэбхитэй коммунистнуудай суглаанай Прагада августын 19-дэ болоходо, ЧССР-эй президент Л. Свободын, КПЧ-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Г. Гусагай хэлэһэн үгэнүүдые дэмжэжэ байһан тухайгаа хүдэлмэришэд, таряашад, коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүд эдэ резолюцинууд болон бэшэгүүд соогоо мэдүүлнэ. ЧССР-эй ниислэл болон бусад зарим нютагуудаар социализмда эсэргүү, революцида харша хүсэнүүдэй үүдхэһэн эмхи гуримгүй ябадалые ажалшад эрид шууд буруушаана.

Прагада һүүлэй үдэрнүүдтэ тусхай бүлэгүүдэй революцида харша ябуулга хэһыень бидэнэр эрид шууд буруушаанабди, гүрэнэй засагай органуудай, аюулгүйе сахиха хүсэнүүдэй болон арадай милициин эрид шанга ябуулганууды бидэнэр үндэрөөр сэгнэнэбди. Гурим эбдэгшэдтэ эсэргүү эгээн лэ шанга хэмжээнүүдые абаха гэһэн эрилтэ бидэнэр хэнэбди» гээд «Татра-Копршивнице» гэжэ заводой хүдэлмэрилэгшэд КПЧ-гэй ЦК-да бэшэнэ.

Прагада революцида харша этэгээдүүдэй үүдхэһэн харата ябуулгануудые Пльзеньскэ «Шкода» гэжэ машина бүтээлгын комбинадай партийна эдэбхитэдэй суглаанда хабаадагшад КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумдэ эльгээһэн резолюци соогоо мүн лэ эрид шангаар буруушаагаа. Прагада гурим тогтоохо, республикын бүхы газар дээрэ намдуу түбшэн байдал хангаха зорилготой бүхы хэмжээнүүдые бидэнэр дэмжэнэбди, саашадаашье дэмжэхэбди гээд тэдэнэр онсолон тэмдэглэһэн байна.

Парти ба гүрэнэй хүтэлбэриие дэмжэжэ байһан тухай өөһэдынгөө мэдүүлгэнүүдые Чехословакиин ажалшад бодото ажал хэрэгүүдээрээ батадхана. Августын 21 хүрэтэр түсэбһөө гадуур миллион үлүүтэй тонно нүүрһэ малтан абаһан тухайгаа Хойто Чехиин «Лежаки» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй горнягууд республикын президент Л. Свобододо эльгээһэн бэшэг соогоо элидхэнэ.

Кунчицка Климент Готвальдын нэрэмжэтэ металлургическа комбинадай хүдэлмэришэд түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо 7—8 процентээр ехэ булад хайлуулан гаргана. Среднесловацка цементын заводой коллектив һүүлэй үдэрнүүдтэ үзэгдөөгүй ехэ хэмжээтэйгээр цемент гаргаа.

Ажалай амжалтанууд тухайгаа хүдөөгэй ажалшад элидхэнэ.

Монгол малшадай амжалтанууд

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). В. И. Ленинэй түрэһөөр зуун жэлэй ойн ба Монголой арадай революциин илалтын 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулан ажалай вахтада жагсаһан Монголой хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд түсэбтэ даалгабаринуудые дүүргэлгэдэ, жэлэй шухалын шухала ажахын кампанинуудые бэелүүлгэдэ ехэ амжалтануудые туйлана гээд МОНЦАМЭ агентство мэдээсэнэ.

Орон дотор малай байранууд амжалтатайгаар баригдана. МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Центральна статистическэ управлениин мэдээсэһэнэй ёһоор, жэлэй эхинһээ хойшо 2,3 миллион толгой малай байха 5.500 шахуу хашаа баригдаа, энэ хадаа жэлэй түсэбэй 80 процентнь болоно.

Замбуулинай наука ба техникын талаар уласхоорондын хуралдаан

ТОКИО. (ТАСС). Замбуулинай наука ба техникын талаар уласхоорондын наймадахи хуралдаан августын 25-да эндэ нээгдээ. Тэрээндэ 20 ороной дүрбэн зуу шахуу эрдэмтэд хабаадана. Замбуулинай наука ба техникын талаар амжагдаһан шэнэ шэнэ туйлалтанууд тухай эрдэмтэд элидхэлнүүдые хэхэ, һанамжануудтухайгаа зургаан үдэрэй турша соо хөөрэлдэхэ байна.

СССР-эй Наукануудай академиин Президиумэй дэргэдэхи «Интеркосмос» гэжэ замбуулинай дайдые шэнжэлэн мэдэхэ ба хэрэглэхэ уласхоорондын харилсаа холбоо байгуулха Соведэй түрүүлэгшэ академик Б. Н. Петров түрүүтэй совет эрдэмтэдэй делегаци хуралдаанай хүдэлмэридэ хабаадалсана.

Замбуулинай станцинуудые ба хэмэл одонуудые автоматическа аргаар залан жолоодохо, замбуулинай дайдые шэнжэлхэдээ тоололгын техникэ хэрэглэхэ ябадалтай холбоотой асуудалнуудаар, тэрэшэлэн замбуулинай дайдые шэнжэлэлгын медико-биологическа асуудалнуудаар хуралдаан дээрэ совет эрдэмтэд элидхэлнүүдые хэхэ гээд совет делегациин толгойлогшо ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдээсэв.

Хуралдаанай хүдэлмэридэ хабаадалсажа байһан хариин эрдэмтэд Японой научно-шэнжэлэлгын хэдэ хэдэн организацинуудта, замбуулинай дайдые шэнжэлхэ асуудалнуудые эрхилдэг центрнүүдтэ орохо байна.

ПРАГАДА ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИ БОЛОБО

ПРАГА. (ТАСС). Социалис оронуудһаа Прагада байдаг журналистнуудта зорюулагдаһан пресс-конференци дээрэ августын 25-да Чехиин Социалис Республикын дотоодын хэрэгүүдэй министр Й. Грессер үгэ хэлээ. Тиихэдээ Прагада, Брно ба республикын бусад городуудта августын 19—21-дэ болоһон үйлэ хэрэгүүд тухай, ЧССР-тэхи социалис байгуулалтада эсэргүүсэһэн контрреволюционно этэгээдүүдэй эртээнһээ бэлдэһэн тухай хөөрэбэ.

Социализмда эсэргүү, баруунай оппортунис, хорото этэгээдүүд апрель һараһаа бэлэдхэл хэжэ эхилһэн, тиихэдээ эли ба нюуса аргануудые хэрэглэһэн байна. Тэдэнэр партиин шэнэ хүтэлбэридэ эсэргүү шэглэлтэй листовконууд, лозунгнуудые тарааһан, социалис оронуудта, түбхын түрүүн Советскэ Союзда эсэргүү зэбүүрхэл үүдхэн дэбэргэһэн байгаа гэжэ министр мэдүүлээ.

Августын 19—21-нэй үймөөнэй үедэ олон хүн гэмтээ. Тэдэнэй нилээд олониинь гурим сахигшад болоно. Республика дотор ниитын аюулгүйе сахидаг эмхи зургаанудай 300 гаран хүдэлмэрилэгшэд, арадай милициин отрядуудай, сэрэгэй подразделенинүүдэй ба түймэр сарадаг командануудай 80 гаран түлөөлэгшэд хүнгөөр ба хүндөөр шархатаа гэжэ Й. Грессер онсолон тэмдэглэбэ. Үймөө эмхидхэгшэд ба хабаадагшадай дундаһаа 41 хүн шархатаһан, 5 хүн алуулһан байна.

Контрреволюционно аашануудта хабаадаһанай түлөө Чехиин Социалис Республикын газар дээрэ 1.734 хүн баригдаа. Тэдэнэй дунда гадаадын 62 хүн, тэрэ тоодо США-гай 14 гражданин, ФРГ-һээ 8, Францһаа 8, Югославиһаа 5 хүн, 4 англичанин, 4 итальянец. Баригдаһан харинхидай дунда 34 журналист бии. Прагада үймөө эмхидхэгшэд дипломатическа номернуудтай, гадаадын гүрэнүүдэй номернуудтай хэдэн автомобиль хэрэглээ гэжэ министр тэмдэглэбэ.

Камбоджын газарые буудаһаар

ПНОМ-ПЕНЬ. (ТАСС). Американо-сайгон хоёр вертолёт Компонгчам провинци шадар Камбоджын агаарай хилые дабаад, Мимот округой дүрбэн тосхониие пулемёдуудаар буудаа гээд Кхмер Пресс агентство мэдээсэнэ, Камбоджын 27 таряашан шархатаа. Тэдэнэй табаниинь хүндөөр шархатаһан байна. Эдэ тосхонуудай хүн зоной зөөри хогшолдо һоритой хохидол ушаруулагдаа.

Патриодуудай амжалтанууд

БРАЗЗАВИЛЬ. (ТАСС). Анголые сулөөрүүлгын түлөө сэрэгшэд Португалиин «Т-66» гэжэ сэрэгэй самолёт буудажа унагаагаа. Ангольын захирганай түб болошхо Луандһаа баруулжаа 60 милин газартахи райондо хэдэн сэрэгэй ябуулганууд амжалтатайгаар хэгдэбэ. Эдэ ябуулганууд үедэ хэдэн нефтехранилищи усадхагдаһан байна.

Урда Вьетнамдахи дайн байлдаан

ХАНОЙ. (ТАСС). Урда Вьетнамай сулөөрүүлгын зэбсэгтэ хүсэнүүд американо-сайгон сэрэгүүдтэ дайшалха ябуулгануудые амжалтатайгаар хэхэһээ байнаар.

Освобождение гэжэ хэблэлэй агентствын мэдээсэлэй ёһоор, Тхуатхиен провинциин баруун талын хубида июлиин 4-һөө августын 16 хүрэтэр патриодууд дайсанай 2.000 шахуу сэрэгые хюдаад, 26 танк, 59 самолёт усадхаа.

ФУТБОЛ

ҺҮҮЛШЫН ТУЛАЛДААНАЙ УРДА ТЭЭ

Үнгэрэгшэ амаралтын үдэр Владивостогой стадион дээрэ тэндэхи «Луч» командатай наадаад, «Сэлэнгэ» командамнай нютагаа бусажа ерэбэ. «Хэр ябажа ерээб, түрүүшын зургаан командын тоодо манайхид орохонь ха гү?» — иимэ асуудалай газетын уншагшадые һонирхуулжа байһаниинь мэдээжэ ааб даа.

Зай, шадаха зэргээрээ тайлбарилаад туршая. Яахадаа «шадаха зэргээрээ» гэнэбши гэхэдэ, турнирна таблицадахи байдал үшөөл «бүрэнхы манан соогуур төөриһэндэл» адхирхуу. Теоретическэ талаарнь харабалнай. Хабаровскын СКА, Кемеровэй «Кузбасс» командануудһаа гадна, «Сэлэнгэтэй» хамта үшөө дүрбэн команда түрүүшын зургаан һуури буляалдажа шадаха байна бшуу. Мүнөө дээрээ Улаан-Үдымнай футболистнар 24 очкотой болоод, гурбадахи һууриян алдаагүй ябаһаар. 23 очкотой Свердловскын команда 4-дэхи һуурида ябана. Харин 5—7 һууринуудые Эрхүүгэйхид, Челябинскынхид ба Шэтэтэхинүүд эзэлнэ. Эдэнэр тус тустаа 22 очкотой.

Һүүлшын уулзалгануудта илангаяа манай хүршэнэр — Шэтын СКА-гай футболистнар бираагүй. Тэдэнэр хабаровскнуудхида 0:2 тоотойгоор шуугдажа, дологдохи һуурида түригдоод байна. Зүгөөр нүгөөдэ хүршэнэрнай — Эрхүүгэй футболистнар дали ургаһандал турнирай таблица өөдэ шуумайһаар. Үнгэрэгшэ амаралтын үдэр эрхүүгэйхид өөһэдынгөө талмай дээрэ 3:0 тоотойгоор Омскын «Иртыш» командые илаһан байна. Тиигээд августын 28-да баһал өөрынгөө талмай дээрэ Барнаулай «Динамо» командатай хүсэеэ туршаха юм. Харин шэтынхид Владивосток ошожо, тэндэхи футболистнуудтай хаба шадалаа туршалсаха. Тиихэдэ «Сэлэнгэ» командамнай мүн лэ августын 28-да өөрынгөө талмай дээрэ зоно соогоо нэгэдэхи һуури эзэлжэ ябаһан Хабаровскын СКА-тай уулзаха байна. Нааданай нэгэдэхи дүхэригтэ манай футболистнар Хабаровск ошоод уулзахадаа, талмайн эзэдтэй 2:2 тоотойгоор тэнсээ һэм шуу.

Турнирай таблицадахи байдал һайжаруулхын түлөө тэмсэл һаянай даншье һаа шангадаа. Энэньшье гайхалгүй, «һүүлшье барижа ябаһан» командынхид бэрхэшүүлэй «хамарыень» сохёодшье абахадаа ядахагүй. Һанана ёһотойт, турнирай таблицада хойноһоо гурбадахи һуури эзэлжэ ябаһан Барнаулай «Динамо» ёһотойл бэрхэ, гараха ёһоороол хоёрдохи һуурида гараһан Кемеровэй «Кузбассые» 3:1 тоотойгоор шүүжэрхёо һэмнай. Иигэжэл турнирай таблицадахи байдал ёһо буруугаар шангадашоо гээшэл даа. Хэр тиигэбэшье һаань, манай «Сэлэнгэ» түрүүшын зургаан командануудай тоодо орохол зэргэтэй. Хайшаншье гээ һаа, орохол гэжэ найдамаар лэ даа.

С. БАДМАЕВ.

Августын 24-дэ болоһон нааданай һүүлээр командануудай байдал харуулһан таблица

Һуури-нууд	Командануул болон городууд	уулзал-га	шүүл-гэ	тэнсэл-гэ	шүүг-дэлгэ	бүмбэгэнүүд	очко-нууд
1.	СКА. Хабаровск	21	12	6	3	36—20+16	30
2.	«Кузбасс» Кемерово	21	11	5	5	32—22+10	27
3.	«Сэлэнгэ» Улаан-Үдэ	21	8	8	5	18—15+3	24
4.	«Калининец» Свердловск	21	8	7	6	19—19=0	23
5.	«Аэрофлот» Эрхүү	21	7	8	6	25—17+8	22
6.	«Локомотив» Челябинск	21	8	6	7	18—16+2	22
7.	СКА Шэтэ	21	7	8	6	15—17—2	22
8.	«Томлес» Томск	21	6	9	6	14—17—3	21
9.	«Иртыш» Омск	21	7	6	8	21—20+1	20
10.	«Динамо» Барнаул	21	5	4	12	17—25—8	14
11.	«Луч» Владивосток	21	3	8	10	10—27—17	14
12.	«Рассвет» Красноярск	21	2	9	10	11—21—10	13

„ПРАВДА БУР[...]
МҮНӨӨДЭР[...]
НОМ[...]

Редакторай орлогшо
М. Н. Н[...]

Гор. Улан-Удэ, [...]
Управления по печати [...]
Министров БурАССР.
Н-02750. Зак.